

Brassói Lapok

XL. évfolyam
171. szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Szerda
1934. évi augusztus 1

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: Brassóban a kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 70 lej, máshol 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — **Külföldre:** negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként, Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 85.

MA: LÁSSUK SZILÁGYOSOMLYÓT!

A nagyváradi 174

Az egész nagyváradi magyar társadalom felháborodással és megdöbbenéssel értesült a Comisia Interimare azon határozatáról, hogy az ügyvezetők meghallgatása nélkül 174 tisztviselőt és munkást bocsátottak el egyetlen tanácshatározat alapján ugyanakkor, amikor Mosoiu Tiberiu, Nagyvárad polgármestere, még az elbocsátás napjának déli órájában a Magyar Párt elnökének és többeknek azt a kijelentést tette, hogy az elbocsátási hírek alaptalanok és nem komolyak.

Ez történt még délből és délután, ahogy Mosoiu polgármester elutazott, a tanács Negulescu Traján elnökletével 174 tisztviselőt elbocsátott a város szolgálatából.

Negulescu Traján gyűlölködő, kisebbségellenes politikáját, ravaszkodó, kétszínű portréját megfestettük már ennek a lapnak a hasábjain néhány nappal ezelőtt és ismerjük mind a tanácsosokat, Jonescut, Giuvulescut, Stamato-polt, Sangeorgeanut, ismerjük valamennyit, micsoda kétszínű játékkal, előre kitervezett romboló és gyűlölködő attakkal vetették magukat erre a leszegényedett határmenti városra.

Nemzetvédelem! — mondják. Beledobnak a köztudatba egy szót és lovagolnak rajta. Nemzetvédelem!

Azt jelenti a nemzetvédelem, hogy Nagy János, aki 20 éven keresztül a nagyváradi villanyosműnél, mint egyszerű munkás, a gépeket olajozta, vagy a motorokat tartotta rendben, holnap, csak azért, mert nem beszél tökéletesen az állam nyelvét, családostul, gyerekestül, feleségével együtt haljon éhen! Nemzetvédelem! Ez annyit jelent, hogy Kiss Péter, akinek városi hivatalba maradásához összesen husz román szót kell tudni, mert szolga és rábizott iratokat cipel a város egyik részéből a másikba, ugyancsak fel kell fordulnia pereputtyos-tul, mindenestül.

Boldogan vette szájára ezt a szót a nagyváradi tanács. Gyűlölködő diktatúrája örömmel kap minden olyan rendelkezéshez, amely kisebbségi magyar tisztviselőnek a kenyerére tör.

174 tisztviselő, munkás és alkalmazotti nyugodtan megszorozhatom ezt a számot kettővel, de hárommal is. Ötszáz emberről van itt szó! Ötszáz emberről, asszonyról, gyermekről, akiknek augusztus elsejétől kezdve nem lesz enni-valója, nem lesz hely, ahová lehajtsa a fejét. Ez a réteg, amely most augusztus elsején kikerül az utcára, egész életén át nyomorgott, szenvedett és nélkülözött. Dolgozott azért a néhány fillérért, otthagya izmát, erejét és egészségét, tizenöt és husz éven keresztül annak a városnak a szolgálatában, amely most minden felmondás, minden nyugdíj nélkül utcára kergeti őket!

Nagyváradi polgártársak! Nagyvárad magyar társadalmára rákényszerítették egy kisebbséget gyűlölő, mindenkor kisebbségek ellen cselekedő és eljáró átmeneti tanácsot.

Ezekben az emberekben az emberi megértés, az emberi mérgezés leghalványabb árnya se dereng. Ezek a minden emberi érzésből kivetkőzött tanácsosok most kikérgettek az utcára 174 magyar embert. Ötszáz éhes szájától vonják el a kenyeret. Ötszáz szerencsétlen családtól a jövő hónapi lakást. Ötszáz embert kergettek nyomorba, nélkülözésbe, kilátástalanságba.

Nagyváradi polgártársak! A nagyváradi lapok nem tárgyalhatják meg ezt a felháborító, kisebbségeket sértő esetet Nem alkalmas rá az idő. Utjukat állják a keresztülhúzzák a kisebbségi sorsában kirugott és agyonhajtott segélykialtást!

A Magyar Párt már megtette lépéseit. A kolozvári központ megkezdte tárgyalásait. Mindettől függetlenül azonban minden váradi em-

Nem sikerült a Heimwehr diktatórikus törekvése

Dollfuss bizalmas hiveiből alakult meg az új osztrák kormány

Kancellár Schuschnigg, alkancellár Starhemberg herceg — Az osztrák kormány csak komoly biztosítékok esetén járul hozzá Papen kinevezéséhez — Ismét Habsburg Ottó bevonulásáról írnak a francia lapok

Új nemzetiszocialista-puccsot készítettek elő hétfőn virradóra Bécsben

Bécs, július 31.

A Heimwehr követelése ellenére Miklas köztársasági elnök mégsem Starhemberg herceget bízta meg az új osztrák kormány megalakításával. Egyelőre ezzel elmulasztotta a Heimwehr diktatúrávesztése és az új kormány megalakítására Dollfuss bizalmas embere: Schuschnigg igazságügyminiszter kapott megbízatást.

Miklas elnök vasárnap éjjel két órakor bízta meg Schuschniggot az új kormány megalakításával.

Schuschnigg a megbízatást elfogadta és nyomban előterjesztette

az új kormány névsorát, amelyhez Miklas elnök hozzájárult. Kancellár, egyben hadügyi, igazságügyi és közoktatásiügyi miniszter: Schuschnigg.

Hadügyi államtitkár: Zehner tábornok. Alkancellár: Starhemberg herceg. Külügyminiszter: Berger-Waldenegg. Közbiztonsági miniszter: Fey. Pénzügyminiszter: Buresch.

Kereskedelemügyi miniszter: Stockinger.

Népjelölti miniszter: Neustadt-Stürmer. Az új kormány összeállítása azt mutatja, hogy a köztársaság elnöke

valószínűleg ragaszkodik Dollfuss politikájának szelleméhez,

mert az új kormány kivétel nélkül Dollfuss bizalmas munkatársaiból alakult meg.

Németországba szökött osztrák legionisták század betörése Ausztriába

Bécs, július 31.

Vasárnap éjszaka Geister osztrák aktiv százados vezetése alatt Kollerschlagen mellett

egy század Németországba szökött osztrák legionisták betört osztrák területre. A határon állomásozó osztrák vadászok megütköztek a legionistákkal és sikerült is visszaverni őket német területre.

Németországban egy SS. rohamcsapat várta a legionistákat és a csapatparancsnok felszólította Geister századosot, hogy tegyék le a fegyvert.

Geister nem tett eleget a felszólításnak és újabb, most már fenyegető felszólításra, századával megtámadta a rohamcsapatot.

A legionistákat csak heves tüzharc után tudták lefegyverezni. Az összeütközés során a legionisták közül három, az SS-rohamcsapatból kilenc ember meghalt.

HÉTFŐN VIRRADÓRA ÚJ FELKELÉST TERVEZNEK A BÉCSI NEMZETISZOCIALISTÁK

Hétfőre az osztrák nemzetiszocialisták új felkelést terveztek Bécsben. Vasárnap este üres fehér lapokat osztogattak az ut-

bernek kötelessége tiltakozni ez ellen a felháborító kisebbségellenes gyűlölködő cselekedet ellen.

Nagyváradi polgártársak! Egyetlen kötelesség csak az lehet, ezekben a kemény és kisebbségellenes törő percekben, hogy valamiképpen kifejezésre juttatjuk együttérzésünket. Mindnyájan. Románok, magyarok együttesen. Oltsák el a fényeket. Kapcsolják ki a lámpái-

cákon, ami az előre megbeszélt jel szerint felszólítás volt a készenlétre. Később már röpcédulákat dobáltak, amelyen ez a felirat volt:

„Hozzatok magatokkal felszerelést és fegyvereket!”

Azonnal riadókézsültségbe helyezték a bécsi karhatalmat, de készsültségbe helyezték a Heimwehrt is, mert az előzetes értesülések szerint az új támadás elsősorban a Heimwehr ellen indult volna meg.

Az éjszaka azonban nyugodtan telt el és beavatkozásra sehol sem került sor és ezért hétfőn reggel megszüntették a rendkívüli intézkedéseket.

STAJERORSZÁGBAN ÉS KARINTHIÁBAN

egy-egy községben még mindig tartanak

a zavargások. Hétfőn éjjel

Grácban is voltak kisebb összeütközések

a nemzetiszocialisták és a karhatalom között. Salzburgból ellentmondó hírek érkeznek.

Hivatalos jelentések szerint Salzburgban rend van, míg magánjelentések úgy tudják, hogy a nemzetiszocialisták általános harcban állnak a katonasággal. Raabstein közelében a jugoszláv hatá-

ron a felkelők megvetették lábukat a sziklás területen, ahonnan a karhatalom azért nem tudja kiűzni őket, mert a fegyvergyűlölködő átesapnak jugoszláv területre. Allitól tárgyalás indult meg a jugoszláv kormánnyal, hogy a harcok idejére egy sávot üritsenek ki a határon.

Menekülnek Ausztriából a nemzetiszocialisták

Prágából, Belgrádból és Budapestről érkező jelentések szerint az osztrák nemzetiszocialisták tömegesen menekülnek át a határon.

A cseh kormány szigorú utasítást adott ki, hogy egyetlen nemzetiszocialistát sem szabad a határon átengedni.

kat, mindazok, akik csak tehetik.

Ma a szomszédom, holnap a saját kenyeremről van már szó.

Ne tarjunk struccpolitikával porba a fejünket.

Nézzünk körül. Ezeknek az embereknek során keresztül lássuk meg a magunk letűrt, kilátástalan, kisebbségi utját és jövőjét is.

Gábor István

Az érkező menekülteket a határon le kell tartóztatni és halálukig átadni az osztrák csendőrségnek.

Legnagyobb számban Jugoszláviába érkeznek menekülő nemzetiszocialisták. A jugoszláv kormány egyelőre

Varasdon internáló táborát állított fel a menekülők részére

és a kormány, az osztrák kormánnyal egyetértésben csak később dönt végleges sorsuk felett.

Ismét kísért a Habsburg-restauráció

Párisi jelentés szerint a Chicago Tribune feltűnést keltő cikket közölt legutolsó számában. E közlés szerint csütörtök

tökön nagyobb osztrák küldöttség jelent meg Ottó előtt s felszólította, hogy haladéktalanul foglalja el a trónt, mert most már csak ő biztosíthatja Ausztriában a rendet.

A lap azt is tudni véli, hogy ma már sem Olaszország, sem Franciaország nem ellenzik Ottó trónraültetését, sőt hozzájárult Anglia is annak ellenére, hogy a kisantant államok még mindig nagyon irtóznak a Habsburg-ház restaurálásától.

A párisi jelentés hozzátéveszi a Chicago Tribune értesüléséhez, hogy a csütörtöki küldöttségjárásról Star-hemberg herceg is tud

s miután a Heimwehr minden erejét megfeszíti most, hogy kezébe kerítse a kormányhatalmat s ez talán sikerül is neki, a dolognak súlyos jelentősége van.

Hivatalos bécsi források azonban erőteljesen cáfolnak minden erre vonatkozó hírt s erősítik, hogy a restaurációról szó sincsen s a mai idők talán még az eddigieknél is alkalmatlanabbak arra, hogy ez a kérdés komolyan előtérbe kerüljön.

A nagyhatalmak egyelőre nem lépnek közbe Berlinben

Páris, július 31

Páris, Róma és London illetékes kormányfőnökei állandóan tanácskozást folytatnak az osztrák kérdésben, de — a mint diplomáciai körökben kijelentették, korai lenne még egyelőre arról beszélni, hogy a három nagyhatalom közös lépésre szánja magát Berlinben az osztrák függetlenség érdekében.

Róma sem hive már a nagyhatalmak közös akciójának és Franciaország is várakozó álláspontra helyezkedett.

A Petit Journal cikkéből némi félté-

Csak komoly biztosítékok ellenében hajlandó az osztrák kormány Papen kinevezéséhez hozzájárulni

Bécsi felhivatalos jelentés szerint az osztrák kormány még mindig nem járult hozzá Papen bécsi követévé való kinevezéséhez.

Az osztrák kormány Berlin minden fogadkozása ellenére csak komoly biztosítékok ellenében hajlandó a kinevezéshez hozzájárulni.

A feltételek között szerepel elsősorban az a követelés, hogy

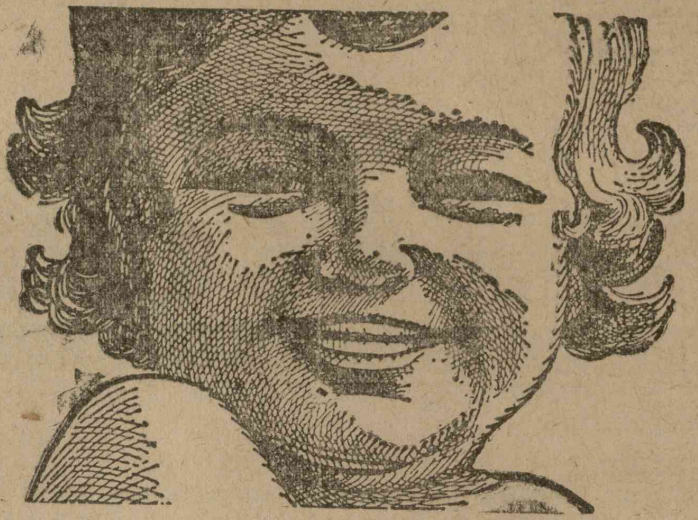
a német kormány haladéktalanul osszassa fel az osztrák légiőt, ne fogadja be az osztrák nemzetiszocialista menekülteket és szüntessen be osztrák területen mindennemű nemzetiszocialista propagandát.

Követeli ezenkívül az osztrák kormány, hogy

Németország tegyen kötelező nyilatkozatot Ausztria függetlenségének elismerésére olyan értelemben, ahogyan ezt Olaszország és a nagyhatalmak kívánják.

kenység hangzik el Olaszország felé, a mikor azt írja, hogy Olaszország közbelépése nagy veszélyt hárított ugyan el, de ugyanakkor rámutat az egyoldalú közbelépés veszélyére is. A három nagyhatalom — írja a lap — a jövőben fokozott mértékben kell együttműködjen a szerződéses tiszteletbentartása érdekében.

Paul-Boncour az Ouvre hasábjain kifejti, hogy nemcsak a három nagyhatalomnak kell az osztrák kérdéssel foglalkozni, hanem be kell kapcsolódni a Népszövetség teljes szervezetének.

Cadum szappan

Cadum szappan a bőr-hygiene és az arcbőr megszépítése szempontjából nélkülözhetetlen. Bőséges habja gyökeresen megtisztítja a porusokat, ezáltal levegőhöz juttatja az epidermist és visszaadja a bélőle és hosszú ideig elég teint természetes színét. Cadum a legjobb pipere- és dum szappan szabad lúgtól fürdőszappan.

— Kapható gyógyszerárakban és drogériákban —

teljesen mentes, tehát nem izgatja a bőrt, még a csecsemők, oly érzékeny bőrét sem. A hosszú szárítás a Cadum szappanból minden nedveséget kivont, így kevés fogyni a bőr és hosszú ideig elég. Cadum a legjobb pipere- és dum szappan szabad lúgtól fürdőszappan.

— Kapható gyógyszerárakban és drogériákban —

Csomakőrös nagy ünnepe

Csomakőrös, július 31

A háromszékmegyei Csomakőrös község vasárnap fényes ünnepséget rendezett nagy fiának, Kőrösi Csoma Sándor születésének 150-ik évfordulója alkalmából. Az ünnepség keretében leleplezték a világhírű nyelvtudós emléktábláját is, melyet szülőfaluja emelt tiszteletére.

Az ünnepély, mintegy 2500 főnyi közönség részvételével a délelőtti órákban kezdődött a református templom előtt térségen, istentisztelettel. Az istentiszteleten Bajkó György orbai református esperes imádkozott, míg az igehirdetést dr. Tavasz Sándor református teológiai tanár vezette.

Az istentisztelet lezajlása után dr. Kelemen Zoltán egyházmegyei főgondnok mondott bevezetőt, míg emlékbeszédet tartott Sándor József szenátor és Debreczy Sándor, a Mikó-kollégium tanára és szavalt Vajda Gáspár. A beszédek közötti időt a vidéki falvak dalárdáinak éneke töltötte ki.

Az emlékmű megkoszorúzása után a tölgyavason közbéd, délután pedig héppünnepe volt.

Tegnap Csomakőrösön megalakult az emlékbizottság is, amelynek kötelessége lehetővé tenni egy nagyobb emlékmű felállítását s Kőrösi Csoma Sándort megismertetni az erdélyi magyar ifjúsággal.

Ismét kudarccal végződött az amerikai sztratoszférarepülés

Washington, július 31

Kepner amerikai őrnagy sztratoszférarepülésével vasárnap újra felszállt. A sztratoszférarepülés azonban nem sikerült, mert a léggömb burkolata 18.290 méternyi magasságban megrepedt és a gép zuhanni kezdett.

A léggömbben ülők ejtőernyő segítségével kiugrottak és baj nélkül földet is értek a nebraskai Holmdel város határában.

Kepner őrnagy és társai ezután 10 órát és 15 percet töltöttek a levegőben.

Astra-Lux Mozyó

Óriási sikerrel vetíti

Rex, a csodaló

A vadnyugat regényes története. Az ifjúságnak is engedélyezve.

Megtörtént a tárca-csere Tatarescu miniszterelnök és Angelescu tábornok között

Visszatértek a fővárosba a politikai élet vezetői

Bukarest, július 31

A hivatalos lap legutóbbi 172 száma közli azt a királyi dekrétumot, amely szerint az uralkodó Angelescu Pál tábornokot, az eddigi hadfelszerelésügyi minisztert nevezte ki hadügyminiszterre, a hadfelszerelésügyi minisztérium vezetőjével pedig Tatarescu miniszterelnököt

bizta meg. A két tárca kicserélése tehát megtörtént.

Tatarescu miniszterelnök egyébként vasárnap este visszaérkezett a fővárosba Herkulesfürdőről, ahova Curtea de Argesből, a Ferdinánd király halálának hetedik évfordulója alkalmából tartott gyászistentiszteletéről utazott. A kor-

mány kedden délelőtti tartja meg a napok óta esedékes minisztertanácsot.

Visszaérkeztek a fővárosba a nemzeti-parasztpárt vezetői is, élükön Mihailacheval, Maniuval, Vajdával és Lupu dr. al. Ezúttal megvitatták a párt kebelében még mindig dúló viszálykodások le-
küzdésének a lehetőségeit.

Tüzérlőhadnagy és táncitanárnő kémkedési pöre a kolozsvári hadbíróóság előtt

A vád szerint Magyarország javára kémkedett Jakabffy Vilma temesvári táncitanárnő és Stavrescu nagyváradi tüzérlőhadnagy

Kolozsvár, július 31

Regényes háttérű kémkedési pör tárgyalását kezdte meg hétfőn délelőtti Saegiu Virgil ezredes elnöklétével a VI. hadtest hadbíró-sága.

Az ügy kezdete 1930-ra nyúlik vissza, amikor is Stavrescu Eugen, a nagyváradi 34. tü-zérezred főhadnagya, különleges gáziszti tan-folyamra Temesvárra került s ott megismerkedett az igen csinos Arzén Jakabffy Vilma táncitanárnővel, aki előkelő család leánya. A tüzérlőhadnagy és a táncitanárnő között hamarosan szenvedélyes szerelem fejlődött ki, úgy-hogy Stavrescu a tanfolyam elvégzésével ma-gával vitte Nagyváradra a táncitanárnőt s ott vadházasságban éltek együtt. Tekintettel fele-sége szerelmére, Arz Károly ny. volt osztrák-magyar tiszt elvált tőle, hogy szabad utat en-gedjen neki újabb házassághoz.

A szerelmesek 1932-ben megszorultak pénz tekintetében. Jakabffy Vilmának pénzre lett volna szüksége, hogy növéndékei tánevizsgá-ját megrendezze. Elhatározta, hogy Buda-pestre utazik és támogatást kér édesapjától, aki már régebben Magyarországra költözött s a fővárosban az itélőtábla egyik tanácselnöke lett. A táncitanárnő nem találta Budapesten apját, aki akkor Tokajban időzött, közben azonban összetalálkozott egy Visky nevű ré-gebbi ismerősével, aki megígérte, hogy bemu-tatja egy Rezes dr. nevű bankárnak s az bi-zonyára folyósítja neki a szükséges 200 dol-lárnyi kölcsönt. Jakabffy Vilma a budai Apos-tolok nevű vendéglőbe látogatott is Rezes

dr.-al s ettől meg is kapta a 200 dollárt, de hamarosan kiderült, hogy nem bankár, hanem a magyar kémszolgálat kapitánya. Az állítóla-gos Rezes dr. azonban csak azzal a kikötéssel adta a pénzt a táncitanárnőnek, ha rábeszéli barátját, hogy ezredéről pontos felvilágosítá-sokkal szolgáljon. Jakabffy Vilma belement ebbe a megbízatásba s hazatérve Nagyváradra, rábirta Stavrescu tüzérlőhadnagyot, hogy vá-laszoljon az általa Budapestről hozott kérdő-ívre.

A Pestre juttatott adatokkal Rezes dr. nem volt megelégedve, majd egymásután több fe-nyegető levelet intézett Jakabffy Vilmának, hogy váltsa be ígéretét és tegyen eleget vál-lalt megbízatásának. Miután időközben a sze-relmes pár anyagi helyzete feljavult, a tánc-tanárnő azt válaszolta megbízójának, hogy in-kább visszatéríti a 200 dollárt, de hagyjon ne-ki békét, mert ugysem felelhet meg feladatá-nak. Még ugyanannak az évnél, 1932-nek őszén, a táncitanárnő ismét Pestre utazott, a honnan csak ez év június 7-ikén tért vissza Nagyváradra. Névtelen feljelentésre azonban ekkor már figyelték Stavrescu főhadnagyot s június 18-ikán a visszatért Jakabffy Vilával együtt letartóztatták, mint kémgyanusakat.

A hétfői tárgyaláson Stavrescu tüzérlőhad-nagy azzal védekezett, hogy egyrészt csak ha-mis adatokat szolgáltatott ki, másrészt pedig olyan mély szerelem fűzte a táncitanárnőhöz, hogy nem volt lelki ereje feljelenteni, amikor a kémkedés ajánlatával előállt. Jakabffy Vil-ma kétszer is sirva fakadt kihallgatása során

s folyton azt hangoztatta, hogy félrevezették és kelepchébe esáltak. Ő nem akart kémkedni s még kevésbé akarta szerelmese vesztét.

A tanúk közül a szerelmes pár háziasszonya, Stanculescuné, kedvezően vallott a két vád-lottra, kiemelve, hogy nem igaz az, mintha la-kói költségek életmódját folytattak volna. Sze-rinte szerényen éltek s nem valószínű, hogy nagy pénzeket kaptak volna Magyarországról.

A szenzációs kémkedési pörben a hadbíróság minden valószínűség szerint kedden hirdeti ki ítéletét.

—Aki friss és egészséges akar lenni és el akarja kerülni, hogy kemény legyen a széke, emésztése meg legyen zavarva, folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenféle pattanás-sal, az igyekedjen kaptak volna Magyarországról. A szenzációs kémkedési pörben a hadbíróság minden valószínűség szerint kedden hirdeti ki ítéletét.

Kinevezték a Szovjet új párisi nagykövetét

Páris, július, 31

A Petit Parisien jelentése szerint a napokban elhunyt Dovgalevszkij nagy-követ helyébe, a szovjetkormány Szko-lynikov pénzügyi népbiztost, volí londoni nagykövetét nevezte ki párisi nagykövetté.

Uri betörők

Nagyvárad, július 31

A rendőrség letartóztatta a híres Okoli-esányi-család egyik tagját. Okolicsányi László 21 éves züllött fiatalember és Sümegi Vilmos nevű barátját. A két fiatalember Nagyváradon több lopást követett el. Többek között ők fosz-tották ki Balogh László és Serbán Mihály utcai árusok boltját.

A fiatalemberek további sorsáról még nem történt intézkedés.

A lejtőn nincs megállás

Kiváltságos amilyen a kisebbségellenes uszítás hullámát az uralkodó nemzet szélsőjobb-pártjai, diktatúrát követelő, tulzónacionalista elemi és sajtója mesterségesen duzzasztják, szinte nap-nap után kell szót tennünk olesó hazafias érdemekre pályázó, elvakított többségi tisztviselőknek a kisebbségi vidékeken elkövetett önkényeskedéseit, törvénytelenkedéseit, basáskodásait. A bukaresti biztatás ugyanis egyre több és erősebb visszhangra talál, persze leginkább azoknak a románoknak a körében, akik csupán a kisebbséggyűlöletből tudnak érvényesülési lehetőségeket és tőkét kovácsolni maguknak.

De most — ime — egy Kovács, aki hozzá még Béla is, szintén a kisebbségellenes hajszától, a magyargyűlölethez igyekszik összekovácsolni magának azt a tőkét, amelyet a kegyettséghez és a bizonyára nem megvetendő jövőrelelemmel járó városvezetői állás megtartásához szükségesnek vél. A nagyszalontai időközi bizottság elnökéről van szó, aki fogta magát és önhatalmúlag kitiltotta városából az egész kisebbségi magyar sajtót, élén a B. L.-kal. Mit neki a törvényes szabadságjogok, mit neki az alkotmány. Kovács ur, Nagyszalonta magyar időközi bizottsági elnöke, városára nézve önhatalmúlag módosította máris az alkotmányt, amelyhez az ország ügyeit intéző politikusok és államférfiak nem mernek könnyelműen hozzányulni.

Kovács Béla, akit a csaknem kizárólag magyarokból álló nagyszalontai liberális párttagozat segített be — ha ideglenes jelleggel is — a polgármesteri székbe, bosszúból tiltotta ki városából a magyar lapokat. Amiat, mert bírálta mérték köztevékenységét. Tették ezt román lapok is, ezeket azonban nem tiltotta ki a nagyszalontai helyi érdekű diktátor. Saját kezdeményezéséből létesített parancsuralma egyelőre csak a magyar sajtó ellen irányul. Nyilván úgy véli, hogy ez szabad prédája lehet a magafajta helyi basák kénye-kedvének s hogy ezen a révén bebizonyíthatja: bár kétszeresen is magyar — névleg, de azért honnemenében tultes a legelfogultabb és legfanatikusabb románokon is.

Mindenestre tudára kell adnunk mindenkinek, akit illet, hogy Nagyszalontán, az ősi hajduvárosban, amelyet mindig a szabad szellem jellemzett. Kovács Béla, az időközi bizottság és a kormánypárti tagozat elnöke, megvalósította azt a sovén román diktatúrát, amely után az igazi románságnak csak elenyésző kisebbsége áhítozik. Kovács ur megelőzte az időket s papább lett a papánál. Revideálta pártja programját, amelyért Ducának meg kellett halnia, s az alkotmányt egyaránt. Hatálytalanította az országban általános érvényben lévő törvényeket, amelyek alapján a kisebbségi magyar sajtó szabadon megjelenhetik és terjeszthető. A nagyszalontai interimár-elnök, aki Kovács is, Béla is s mindeddig magyarként igyekezett szerepelni, városában letaszította az uralomról saját pártját, a liberális pártot, a liberálisok hozta alkotmányt s kiálította a személyi diktatúrát.

Józan ésszel ilyen vakmerő törvénytíprásra még a legelvakultabb és legszélsőségesebb román köztisztviselő sem ragadtatta magát eddig. Ilyesmit csak egy hatalmi mámorába belerészegült, megkötyagosodott liberális-magyar tehetett, aki mindenáron elismerést akar szerezni a többségi nemzet részéről, aki mindenképpen ki akarja mutatni, hogy ő egy fanatikus románnál is alkalmasabb a magyar város vezetésére. hiszen kész és kapható bármire saját fajtája, a magyarság ellen. Kész bármilyen törvénytelenre és alkotmánytípró szolgálatra, ha ezt a kisebbségi sorban lévő magyarság ellen kell tenni.

A nagyszalontai magyarellenos magyar kiskirály magatartását és eljárását főlöleges jelzőkkel minősítünk. Minősíti az önmagát s a kisebbségi magyar közvélemény bizonyára kellően megítéli. A többi azokra a hatóságokra tartozik, amelyek arra hivatottak, hogy érvényt szerezzenek az ország alkotmányának és törvényeinek. Azt ugyanis nem hihetjük, hogy Kovács Bélát, Nagyszalonta külön diktatort, szabadon hagyják garázdálkodni, mintha a maga szemétdombján kukorékolna s megtűrték, hogy egy megkötyagosodott kiskirályi önkényur a maga korlátolt szempontjai sze-

rint külön államot teremtsen az államban: egy-szerűen letaszítsa és lábbal tiporja az ország egyelőre még alkotmányos rendszerét. Az effajta nagyszalontai köpenickiádák nevetségessé is tehetik az államéletet, ha erőlesen le nem nyelik őket.

A renegátokban az uralkodó nemzetnek sem lehet öröme. Hiszen tudhatják, hogy a lejtőn nincs megállás.

Nagy rokonszenv-tüntetés Szebenben Glondys szász püspök mellett

Négyezer főnyi tömeg felháborodással utasította vissza az erdélyi és birodalmi hitleristák gyalázkodásait

Nagyszeben, július 31.

A szász evangélikus püspökségi székhely lakossága vasárnap délután nagy rokonszenv-tüntetést rendezett Glondys Viktor dr. püspök mellett, akit a hitleristák, szervezeteiknek a kormány által történt feloszlata kapcsán nemcsak erdélyi, hanem birodalmi sajtójukban is gyalázatos módon támadtak és rágalmaztak az utóbbi hetekben. Nyilvánvalóan itteni tudósítások és sugalmazások alapján maga a Hitler-kormány hivatalos lapja, a Münchenben megjelenő Völkischer Beobachter, valamint Göbbels propagandaminiszter berlini lapja, az Angriff is zsidóbérencnek és néparulónak bélyegezte a tiszteltreméltó és hatalmas műveltségű Glondys püspököt, csupán amiatt, mert nyíltan sikraszállott a hitlerista örülltség és mételeyhintés ellen s óta ettől egyházát és népét.

A püspök elleni példátlan gyalázkodások általános felháborodást keltettek a szász népközösség egész megfontolt és ma már kétségtelenül többségben levő részében s az utóbbi időben egymást érik a rokonszenv-megnyilvánulások a bátor-

hangu és szókimondó egyházfő iránt.

Vasárnap délután a nagyszebeni zöldségpiacon közel négyezer tekintélyes szász polgár gyűlt össze, majd zárt menetben az alsó- és felsőváros több utcáján át az evangélikus leánygimnázium udvarára vonult, ahol a múlt évben a szász alkotmánynapot is tartották. Utközben a tömeg lelkesen éltette Glondys püspököt s tüntetett a hitleristák ellen. A felelőtlen és aljaskodó hitleristák ezuttal sem tagadták meg magukat. A Mária királyné-utcan nagyobb csoportba verődtek s megtámadták a tüntető menetet. csufondáros szavakkal illetve azt és záptojásokat is dobálva rája. Ez az arcátlan-ság kihatott sodrából a tüntetők egy részét s tettelegesen elégtételt igyekeztek venni maguknak. Verekedés támadt, amelyben mindkét részből többen sebesüléseket szenvedtek.

A tüntető gyűlés délután 4 órakor vette kezdetét a leánygimnázium udvarán Kästner esperes elnökletével. Az esperes nagy beszédet mondott, amelyben előbb a gyűlés nevében hűségnyilatkozatot tett a király és állam iránt, majd felháborodás-

sal utasította vissza azokat a méltatlan támadásokat, amelyek Glondys püspököt az erdélyi és birodalmi hitleristák részéről érték. Hangoztatta, hogy a szász evangélikus egyház egy emberként hűséggel ragaszkodik a püspökhöz s megvédi a rágalomhadjárat ellen.

Ezután a nagyszebeni evangélikus egyház főgondnoka, Süssmann dr. tanár beszélt. Rámutatott arra, hogy a szász

népközösség nyolc évszázados történetében még soha sem fordultak elő ilyen lelkiismeretlen és galád támadások a hivatalos vezérek ellen. Örülteknek minősítette a hitleristákat, akik a viaszálykodást és rágalmazást a birodalmi sajtóba is átvitték.

A Süssmann dr. által előterjesztett határozat, amelyet a gyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadott el, kimondja, hogy a szász népközösség ellen tör az, aki a püspököt támadja.

A szász gazdatiszadalom nevében Buchholzer mondott beszédet, szintén mebotránkozással kelve ki a hitleristák módszerei ellen.

A hatalmas népgyűlés a hitlerizmus elleni heves kifakadásokkal ért véget.

Brassóban fizetik a nyugdíjat

Brassó, július 31.

A brassói pénzügyigazgatóságnál megkezdtek a július havi polgári és katonai nyugdíjak kifizetését.

A nyugdíjkifizetések sorrendje a következő: Július 30-án az A, B, C, D, E, F, 31-én a G, H, I, J, K, L, augusztus 1-én az M, N, O, P, R, S, augusztus 2-án a T, U, V, W, Z kezdőbetűs polgári nyugdíjasok kaphatják meg járandékaikat. A polgári nyugdíjakat a feltüntetett napok délelőttjein fizetik ki.

Július 30-án délután az A, B, C, D, E, F, július 31-én délután a G, H, I, J, K, L, augusztus 1-ének délutánján az M, N, O, P, R, S és augusztus 2-án délután a T, U, V, W, Z kezdőbetűs katonanyugdíjasok vehetik kézhez nyugdíjaikat.

Az erdélyi és bánági gyógyszerészek értekezlete Kolozsváron

Kolozsvár, július 31

Erdély és a Bánág gyógyszerészei vasárnap délelőtt értekezletre gyűltek össze a városháza tanácstermében, hogy az 1930-beli egészségügyi törvény rájuk nézve sérelmes rendelkezéseit és az orvoslás lehetőségeit megvitassák. — Az értekezletet 10 órakor a marosvásárhelyi Osváth Károly gyógyszerész nyitotta meg, ismertette annak az akciónak a történetét, amelyet a gyógyszerészegyesület a szerzett jogok védelmében megindított. Rámutatott arra, hogy Somlea Mihály kartársuk tervezetét dolgozták ki az egészségügyi törvény gyógyszerész-vonatkozásainak a módosítására s felhívta a résztvevőket, hogy fejtsék ki álláspontjukat a tervezettel szemben. — Mózes Károly gyógyszerész, a kolozsvári liberális párttagozat egyik vezető embere volt az első hozzászóló. Fogatékossá minősítette a Somlea-féle tervezetet, amely szerinte nem terjed ki kellőleg a kisebbségi gyógyszerészek szerzett jogainak a védelmére. Több más felszólalás után bizottságot küldtek ki, amely átdolgozza a Somlea-tervezetet, azután pedig jelentést tesz a közgyűlésnek, amely megteszi a lépéseket, hogy az egészségügyi törvény sérelmes szakaszait az erdélyi és bánági gyógyszerészek kívánatainak megfelelőleg módosítsák.

Már augusztus elsejével elbocsátották a nyelvvizsgán elbukott kisebbségi vasúti munkásokat

Se végkielégülésről, se nyugdíjról nem beszél az elbocsátó irat

Kolozsvár, július 31

A kisebbségi vasúti munkások, akiket a államnyelv elégtelen ismerete címén a fegyelmi bizottság elbocsátásra ítelt, eddig úgy tudták, hogy csak 1934 december 31-ike után kerül sor a végzés foga natosítására s addig még meghagyják őket munkájukban. Ezért aztán villámcsapásként érte és sújtotta le őket a CFR üzemfőnökségének 6102 számú leirata, amelyet szombaton kézbesítettek ki nekik.

Ez a leirat értesíti a nyelvvizsgán elbukott magyar vasúti munkásokat, hogy az 5.336—934 számú távirati rendelet és a fegyelmi bizottság végzése alapján már augusztus elsejével végleg elbocsátottaknak kell tekinteniük magukat. Az irás szűkszavuan csak ennyit közöl s egyáltalában nem tesz említést sem végkielégítésről, sem nyugdíjról.

Ilyenformán már szerdán többszáz kisebbségi vasúti műhelymunkás családja kezd meg a nyomorgást a legteljesebb bizonytalanság közepette. Az elbocsátás foganatosítása annyival is súlyosabban érinti őket, mert reménykedtek abban, hogy a fegyelmi bizottság döntése ellen a Semmitószékhez benyújtott fellebbezésük még jóra fordíthatja helyzetüket.

Ongyilkosságot követett el Karinthy Frigyes felesége

Székesfehérváron leugrott egy palota erkélyéről és súlyos sebesüléssel szanatóriumba szállították — Karinthy szerint baleset történt, nem öngyilkosság

Budapest, július 31

Vasárnap reggel megrondító hír érkezett Székesfehérvárról Budapestre:

Karinthy Frigyesnek, a kitűnő magyar írónak felesége Székesfehérváron öngyilkosságot követett el és életveszélyes sérülésekkel beszállították egy ottani szanatóriumba.

Az öngyilkosságról még hiányoznak közelebbi részletek, az eddigi értesítés szerint

Karinthy né Székesfehérváron egy palota erkélyéről ugrott le és olyan su-

lyos sérüléseket szenvedett, hogy beszállítása után az orvosok azonnal vérátömlesztési műtétet hajtottak végre rajta.

Állapota azonban továbbra is súlyos. Az öngyilkossággal kapcsolatban Karinthy Frigyes nyilatkozott és nyilatkozatában azt írja, hogy

felesége nem követett el öngyilkosságot, hanem véletlen baleset áldozata. Szerinte felesége már hosszabb ideje tériszonyban szenved s így valószínűleg leestett az erkélyről.

BOGARAK,

tücskök, poloskák, legyek és mindenféle rovarok radikálisan kipusztíthatók a

KATOL

japán rovarpor által.

A máramarosszigeti „csoda“

Kisebbségi szintársulat, ahol rendszeren fizetik a gázsit, pontosan kezdik az előadásokat s az igazgató lekopogja az üzletmenetelt. Kik járnak a színházba és kik maradtak el

Gyorslényképek Csehszlovákiáról Halmitól Dragos Vodáig

Máramarossziget, július 31

Nagyon örülök ennek az utnak. Ha anyagi helyzetemet ismerő jó ismerősem enyhe guny-nyal megkérdi majd: hol töltöttem a nyarat, félvállról odavethetem neki, hogy „jártam Csehszlovákiában is“.

Halmitól Máramarosszigetig.

Mondhatom, nagyon jó érzés külföldön lenni még akkor is, ha az embert a szemfüles határ-ör nem engedi leszállni a vonatról. Egy kis területen kivétel nem árt a tudónak. Most már tudom, mért néznek olyan jól ki a követek az ő exterritoriális jogaikkal.

Halmi után a grancsár előzőeken egy mezei utra mutat, melynek jobb és baloldalán fehér kőoszlopok sorakoznak és tűnnek el a távoli kukoricásban.

— Most megyünk át a csehszlovák határon.

Az uton egy maszatos falusi gyerek korzozik. Libákat hajt maga előtt.

— És lehet így a határon sétálgatni? — kérdelem a törvénytisztelő ember szelid felháborásával.

— Hogyne, az uttest már csehszlovák föld. Nekik ítélte a bizottság. Csak vigyázni kell, nehogy a jobboldali árokba fussanak a libák, mert az ott már román terület. Ámbár azért sem jár fölbélvés, ha a libák megvadulnak s a gyerekek Romániába kell értük szaladni, hogy visszakeresse őket Csehszlovákiába.

Ahogy én nézem, ezekkel a libákkal nem lesz baj. Komor fegyelmességgel mennek az uton, elől a gunár, utána alattvalói. Nem gágnak és nem nyugtalankodnak. Mintha külön-külön idomították volna őket.

Határszéli libák, melyek már a tojásban sejtik, hogy mit jelent a fehér kőoszlop és mi a határincidens.

Csak a csempészeket és nyulakat nem lehet rendre szoktatni. Elnezem a kocsi ablakából, amint a határszéli bajkeverők utóbbi kategóriájának tagjai lehúzott fülekkel vágatnak át Csehszlovákiából Romániába és Romániából Csehszlovákiába. Amíg a grancsár puskájához kap, már árkon-bokron tul vannak. Képelem, 15 év alatt, hogy összekeveredtek a különböző állampolgárságu tapsifülek ebben a veszélyes zónában.

Rongyos koldusok a parketten

Páneurópára gondolok, öreg kontinensükre, melynek nincsenek országhatárai.

Ha megkötésekkel, ha egy kicsit rabként is, de uttvel nélkül utazom idegen állam területén.

A kocsi folyosóján a román grancsár élénk társalgást folytat a cseh fináncnal. A grancsár gagyog valamit csehül, a cseh pedig tud néhány szót románul. És pompásan megértik egymást. Határszéli eseteket mesélnek egymásnak kevés szóval és sok nevetéssel. Nyakuk is belevörösödik a lendületes társalgásba.

Királyházán, ahol tíz percet állunk, a román kalauz magyarul beszélget cseh kollégájával. Egyik nem tud románul, a másik nem ért csehül, így hát a magyart választották a diplomáciai érintkezés nyelvének.

A restből a pincér valóságos nyelvtudós. Folyékonyan beszél mind a három nyelvet. Sörrel és tejjel szolgál. Villámgyorsan számolja át a román valutát cseh koronára és alfajaira. Sohasem téved, ha csak nem saját javára.

Királyházáról Huszt felé robogunk, amit csehül Chust-nak hívnak. Az állomás háta mögött a kupaalakú hegyre épített huszti vár romjai látszanak. A vasúti töltéssel párhuzamosan pompás betonút szalad tele Skodaék oszlopára aggatott autóreklámjaival. A Bata-gyár is erősen hirdeti magát. Csak éppen — hogy nincs kinek. A cseh köztársaság legszegényebb vidéke ez, kevés a szántóföld s ami van az is terméketlen agyagos talaj, mely égő-vörös színbe játszik, mintha cinóberrel festették volna le. Megbámulom a nagyszerű, tükörsima országutat és

rajta a parasztokat, akikről cafatokban lóg le a ruha

és hátukon rózsát cipelnek, férfiak, asszonyok, gyermekek s meggörnyedt testtel bandukolnak hazafelé az utépítészetnek ezen a remekén, mely bizonyára sok milliójába került a cseh államnak.

Nyomorult nép... Az az impresszióm, mintha koldusokat láttam volna tükörfényes parketten vándorogni.

Bemutatok a csodatevő magyar szinigazgatót

A dragos-vodai határállomástól már csak egy ugrásnyira van Máramarossziget.

A szállodában felhívják a figyelmemet, hogy itt időzik a szatmári szintársulat s ha szenzá-

ciót akarok, csak menjek el oda.

Szenzációt? Igen. Az első szintársulat 15 év óta, mely rendszeren dolgozik, nem rendez botrányokat, az igazgató pontosan fizeti tagjait s a színészek fegyelmezetten végzik kötelességüket.

Hát elmentem és zsufolt házat találtam a nyári színházban, ahol Szabadkay József szintársulata játszik.

Azt mondják, hogy az egyetlen üzlet, ami jól megy Máramarosszigeten.

A primadonna, kis molett hölgy, rengeteg tapsot kapott. Ugyszintén a bonviván is, aki meglepően jól énekel. És a többiek mind-mind usztak a népszerűségben. Hamisítatlan békebeli hangulat lengte be a nézőteret és a kaszszát, ahol Szabadkay direktor ur szorgoskodott egy komoly üzletember nyugalomával és biztosságával és nem azzal a hajtatpó idegességgel, mely átharapódzik a színpalak mögé és az előadás teljében kis mellékszínházakat rögtönöz a színpad környékén.

Ezt a kaszszát le kellene fényképezni és az igazgatót, mint valami csodabogarat, aki nemcsak a magyar közönséget hozta ide be, hanem zsidó és román publikumot, akik elkeveredve ott ülnek a nézőtérben és tapsolnak a komikus vicceinek.

A vidéki magyar szinigazgatót, aki 1934-ben nem sir és nem átkozódik, hanem lekopogja az asztalt, hogy hál' Istennek megy valahogy... — körülbelül 50 tagból áll a társulatom — mondja Szabadkay.

Az átlagfizetés 5 ezer lej. A bonviván 8, a primadonna 12 ezer lej kap. Elsején és tizenötödikén mindenki pontosan fölveszi járandóságát.

Az anya szörnyű balladája

Gyermeke fürdelése közben elájult, mire magához tért, a csecsemő megfulladt

A szerencsétlen anya a sikertelen élesztési kísérlet után a kutba ugrott

Nagyszalonta, július 31.

Nagyszalontán megrendítő haláleset és öngyilkossági kísérlet történt.

Az eset részletei a következők:

Hegedüs Miklósné, egy közismert nagyszalontai terménykereskedő feleségét, szombat este, 10 hónapos kisleánya fürdőtése közben erős szívroham fogta el, amely pár percig tartott. Amikor öntudatlan állapotából magához tért,

irtózáttal látta, hogy kisleánya, akit egy kis teknőbe ültetett és úgy fürdőtött, az ő vergődése közben, megfulladt.

A szerencsétlen anya borzalmas jajveszékelt és sikoltozás közben, a haját és ruháit tépdöve, kirohant az udvarra, bezárta a ház kapuját, hogy senki se siethessen segítségére, azután

az udvaron levő kutba vetette magát.

Az anya jajveszékeltését a Hegedüsök

bejárónője hallotta meg, aki éppen abban a pillanatban érkezett a kapuhoz, amikor Hegedüsne azt bezárta. A bejárónő segítségért szaladtó értesítette a közelben levő tüzoltókat, akik betörték a kaput, kimentették és kórházba szállították a már haldokló öngyilkos asszonyt. Hegedüsne állapota súlyos, de nem életveszélyes.

A megdöbbentő családi drámának szomorú előzményei vannak.

Hegedüs Miklósné már évek hosszú sora óta szívbeteg szenvedett. Ez volt az oka annak, hogy Hegedüsnek, bár régi házasság volt, nem volt gyermekük.

Az utolsó években külföldi orvosszakértőkhöz fordultak, akik azon a véleményen voltak, hogy egy esetleges gyermekáldás jó hatással lenne Hedüsne.

Nem így történt.

A szerencsétlenség nagy részvétet keltett Nagyszalontán.

Rendes zenekarunk van, újdonságokat adunk és az előadásokat pontosan a hirdetett időben kezdjük, egy perccel sem később.

— A színészek rendszeren étkeznek és ruházkodnak. Egy részük magánházaiknál van elhelyezve, a többiek szállodában laknak. Senki nek nálam nincs egyetlen bani adóssága. Viszont mindegyikről megkövettem, hogy rendszer munkát végezzen. Csak így lehet kérem komoly színházat csinálni.

Abba a színházba, ahol baj van, nem szívesen megy a közönség,

mely elvégre szórakozni akar. Tavaly az előző évi botrányok után 20 ezer lej volt az összbérlet, az idén 60 ezer lejre emeltük fel. Az előadásokat csaknem állandóan zsufolt házak nézik végig. A hatóságok előzőeken, a közönség pedig nemzeti különbségre való tekintet nélkül a legmesszebbmenően támogat.

Megnézem a bérleti listát. Magyar, román, zsidó nevek váltakoznak rajta, hivatalnokok,

kereskedők, iparosok.

Csak éppen az úgynevezett vezető magyarok nevét nem látom sehol.

Például a magyarpárti elnökét és az alelnökét, általában azokat, akik választásokkor kulturáról és nemzeti összetartozásról szoktak beszélni.

Valaki megjegyzi, hogy az elnök ur, egyébként tekintélyes földbirtokos, még egyszer sem ment el a színházba.

Helyette azonban elmennek a románok és elmennek a zsidók, akiket a váradi lap szellemi vezére leszámolással fenyeget meg.

Mindezt csak úgy mellékesen említem meg.

A csatákat különben is nem a vezérek döntik el, hanem a közönség.

A máramarosi közönséggel pedig, ahogy én látom, nincs baj s előreláthatólag nem is lesz.

Kakassy Endre

rára. A gépkocsiból az uralkodó, Márta anyakirálynő, Ileana főhercegnő és Habsburg Antal főherceg szállanak ki. A királyi család tagjai helyet foglalnak a számukra felállított tribünben s megkezdődik az ünnepi szertartás.

Károly király az ünnepség megkezdésével leszállt a tribünről, a lepellet letakart szoborhoz lépett és sajátkezűleg húzta meg a zsinort. Ferdinánd király bronzból készült mellszobráról erre lehullott a lepel.

Ezután az ünnepi aktus után az emlékbeszédekre került sor.

Brassó város időközi vezetőségének új elnöke, Constantin Dumitrescu Páruv mondott hosszú emlékbeszédet I. Ferdinánd király uralkodásáról.

Emlékbeszédet mondott a katonaság részéről Strat ezredes is.

A szoborleplezési ünnepség a diszszázad felvonulásával fejeződött be.

Déli 1 órakor a király és a királyi család tagjai megjelentek a tiszti kaszinóban rendezett diszében.

Délután az uralkodó az új stadion felavatásának ünnepségein vett részt.

A délutáni ünnepségek lefolyásáról sportrovatunkban közlünk részletes beszámolót.

— Aldott állapotban levő nők, ifjú anyák és többgyermekes asszonyok az enyhe természetes „Ferenc József“ keserűviznek már márszerűelt adagokban való használata által is könnyű és hig ürülést, ugyszintén rendes gyomor- és bélműködést érnek el. A modern nőgyógyászat főképviselei a Ferenc József vizet igen sok esetben kipróbálták és azt kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találták.

Vakmerő rablólámadás egy biharmegyei faluban

Nagyvárad, július 31

Borka Teodor rojti görög keleti lelkész udvarán vasárnapra virradó éjszaka négy bekormozott arcu rabló jelent meg. A rablók behatoltak az istállóba s el akarták hajtani a lelkész gyönyörű négy versenypáróját. A kocsis ellenállott a rablók szándékának, mire azok nekiesetek és véresre verték, majd elhajtották a lovakat.

A vakmerő rablásról azonnal értesítették a csendőrséget, amely üldözőbe vette a bekormozott arcu banditákat. Hosszas üldözés után a határon nyoma veszett a rablóknak. Valószínűnek tartják, hogy sikerült kimenekülniük Magyarországra.

Károly király Brassóban

Leleplezték néhai Ferdinánd király brassói szobrát

Brassó, július 31

Vasárnapra Brassó zászlódiszbe öltözött. Ezalkalommal a városnak II. Károly király volt a vendége, aki a királyi család pár tagjával és kíséretével azért látogatott el Brassóba, hogy résztvegyen Ferdinánd király szobrának leleplezési ünnepségein és a brassói új stadion felavatásán.

Már a koradélelőtti órákban gyülekezni kezdett a tömeg a vadászkaszánya környékén, ahol a szoborleplezési ünnepségek folytatók s mire az uralkodó megérkezett, a kaszánya melletti uttestet zsufolásig megtöltötte a közönség.

Az uralkodó 12 óra előtt néhány perc-

cel érkezett Brassóba gépkocsin. Ugyan-ebben az időben megérkezik a vadászkaszánya épületéhez Jacobovici brigádpáncsnok és szemlét tart a helyszínen. A katonai előkelőségek megérkezését kúrtzó jelzi. Utána Cihosky volt hadügyminiszter, azután pedig Florescu tábornok-hadtestparancsnok érkezik meg az ünnepségek színhelyére. Közben a tábla elnöke, az egyházak vezetői, a négyletek megbízottai, a különböző egyesületek képviselői és a kereskedelmi meg munkakamara kiküldöttjei is felvonulnak az uralkodó fogadására. Pontban 12 órakor gördült be a királyi gépkocsi a kaszánya udva-

HIREK

A háború története idézetekben

Most huszéve...

"Mindent megdöntöttem és mindent megfontoltam". (I. Ferenc József Népeimhez! kezdetű próklamációja.)

"Végre!" (Gróf Apponyi Albert közbeszólása, mikor Tisza bejelentette a háborút a parlamentben.)

"Huj, huj, az anyád!" (Csatakiáltás.)

"Egy patrujjal beszélünk..." (Gróf Tisza István beszédéből.)

"Mire a levelek lehullanak, mindnyájan otthon leszünk." (II. Vilmos üzenete a sapaatokhoz.)

"Ne sirjatok budapesti bőrök, itt maradtak a polgárok." (Népdal-paródia.)

"Gott strafe England!" (Magyarországon is ellerjedt német szójáték.)

"Sabácnál partváltásra határoztuk el magunkat." (Az AOK jelentése a visszavonulásról.)

"Lemberg még a miénk, ezzel szemben áll Belgrád bevétel." (Höferjelentés.)

"...elest a becsület mezején." (Gyászjelentések.)

"A lucki epizód." (Gróf Tisza István.)

"Az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásáért." (Napiparancsok.)

"A háború acélfürdője." (Prohászka Ottokár, székesfehérvári püspök.)

"Egyetlen akácfát sem engedünk át az ellenségnek." (Gróf Tisza István.)

"Jegyezzünk hadikölcsönt." (Plakátok.)

"A vitézséggel szemben tanusított el-lenség magatartásáért..." (Pesti vicc.)

"Ha majd egyszer mindenki vissza-jön..." (Emőd Tamás verse.)

"A háborút az nyeri meg, aki tovább bírja idegekkel." (Hindenburg tábornagy)

"Leszámitva azt a tízezer embert..." (A Przemyśl elestét bejelentő Höferjelentés.)

"Csak egy éjszakára küldjétek el őket." (Gyóni Géza verse.)

"Odaát is esik az eső." (Népszerű Cadorna-jelentés.)

"A Lovcsent nem adjuk." (Gróf Andrássy Gyula a külügyi bizottságban.)

"Schulter an Schulter". (II. Vilmos császár.)

"A szövetség elmélyítése". (A Budapesti Hírlap vezércikkei.)

"Csapatunk átcsoportosítása miatt a hadműveletek szünetelnek." (Höferjelentések.)

"Mondja uram, tisztelt kegyed. — Van-e Önnek kenyérjegyed?" (Gábor Andor kupléja.)

"Eltaposom!" (Vásonyi Vilmos, mint igazságügyminiszter, a pacifistákról.)

"Köszönjük néked, István!" (Herczeg Ferenc pohárköszöntője Tisza Istvánra 1918 október 7-én.)

"A háborút elvesztettük!" (Tisza István bejelentése a parlamentben.)

"Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek." (Várnai Zseni kiaplakozott verse.)

"A Nemzeti Tanács védelme alatt..." (Kirákat-felírás.)

— Szörénymegyei hírek. Iszekutz Aurél, Krassószörény vármegye utolsó magyar alispánja, 71 éves korában, Budapesten, gégerákban meghalt. A gyászír vétele után a lugosi megyeházára kitűzték a gyászlobogót és a megyefőnök megleghangú részvétélátvitelét küldött az özvegynek. Iszekutz Aurél halálhíre az egész megyében mély részvételt keltett. — Jakabffy Elemért, a Magyar Párt alelnökét és a Lugoson megjelenő „Magyar Kisebbség” című lap főszerkesztőjét, zaguzensényi birtokán, a napokban meglátogatta C. A. Macartney, a népszövetségi liga kisebbségi szakértője. — Lugostól nem messzire, a facseti országúton borzalmasan megcsonkítva találták Jorj Emil

Ferde községi 26 éves parasztagazda holttestét. A fiatalember a jelek szerint bosszúnak esett áldozatul, mivel a gyilkos áldozatán 16 készsúrát ejtett és minden ujját levágta, de a pénztárcájában lévő 500 lejt érintetlenül hagyta. — Kafurka József, 72 éves csehországi illetőségű szövőmunkás, egy fára felakasztotta magát. Mire rátaláltak, már halott volt. — Nagy Lajos Lugosi hivatalnok, az országúton motorkerékpárjával súlyos balesetet szenvedett. — Sporea János, a lugosi 12. vadászszázalaj közkapitánya, a megáradt Temesben furdott. A szerencsétlen katonát örvénybe került és megfulladt. Holttestét másnap kivetette a folyó.

ABLAK

Dollfuss kancellár elesett a politika harcterén. Szomorú, de így van: ezeket a tragédiákat ma bele kell kalkulálni az egyszegenciák tudományába. Emberileg azonban mindennek van határa. Még a hősi halálnak is. Világnezet, politikai hitvallás ide vagy oda... az élők tisztelte, a lélek utolsó udvariassága nemcsak a hősi halottnak jár ki, hanem kijár és talán mindennél inkább kijár — a hősi halálba menőnek is.

Dollfuss gyilkosai elmulasztották az élőknek ezt a köteles tiszteltatását, megbocsáthatatlanul megfélekeztek a lélek legelemibb könyörületességéről. A politikai pád semmi az emberi pádhoz képest, mellyel ezeket az emberformájú gyilkosokat csak elítélni lehet. A háború legvadabb orgáiban is felszedik az ellenség sebesültjeit és megadják testüknek, lelküknek az utolsó vigaszt, az emberiséghez való tartozásuknak bucsuzó jelképét: a segítséget, amellyel a haldokló útját megkönnyítik Isten színe elé.

Dollfuss gyilkosai még a háborús delirium emberi etikájáról sem vettek tudomást. A kancellár ott haldoklott vérében a szemük előtt, vonta utolsó csatáját a lét és nemlét mesgyéjén s a gyilkosok életbiztonságuk cinizmusaiban megtagadták testétől az orvost, lelkétől megtagadták a papot. Haldokló, letiport emberlársuk elől példátlan kegyetlenséggel elzárták az utat, mely visszavezetne az életbe vagy felvezetne a túlvilágba. Nem kell a történelem kritikájára várnunk. Már most megállapíthatjuk: akik Dollfuss kancellárt megölték: gyilkosok. De nem emberek!

DOLLFUSS KANCELLÁR HALOTTI MASZKJA

— Háromszékmegyei hírek. Tudósítónk jelenti: A háromszékmegyei műkedvelő zenekarok Szövetsége a múlt hetekben Albis községben megtartott zenei hangverseny sikerétől bátorítva, elhatározta, hogy a tél folyamán újabb összejövetelt rendez. A téli hangverseny és zenekari verseny helyéül Kézdivásárhelyt jelölték ki, ahol a rendezés munkáját az önkéntes tűzoltó egyesület zenekara és a szimfonikus zenekar együttesen vállalta. — Érdekes örökség került letárgyalásra Kovásznán. A Zágón községből Bukarestbe elszármazott Bitai György örökségének tárgyalásakor kiderült, hogy a nagyszülők és leszármazói között kiosztandó vagyonra azért nem tudják bemedanni az összes örökös nevét, mert Bitai Károly, a nagyapa, több mint száz évig élt. Háromszor nő-sült és minden asszonyától bőven jött a gyermekáldás. Így összesen harmincánál is több gyermeke volt s a nagy család összes tagjainak a nevét még a rokonok sem tudták bemedanni. A hatalmas családalapító Bitai Károly a múlt évszázad közepén halt el, de bizonyára még akkor is csodaszámba ment nemcsak hosszú élete, hanem rengeteg gyermeke is. — Zeren László gelencei erdőmunkásra kivágás közben a dőlni készülő fa olyan szerencsétlenül esett rá, hogy a jobb lábát teljesen összeroncsolta. Amputálták, de az 56 éves, hat gyermekes munkás vérmérgezés következtében mégis elpusztult. — Gelence község határában a medvék már a hazajáró csordát kezdték ki. A szerencsétlen falusiak teljesen tehetetlenek a vadállatok pusztításával szemben, melyeket lelőniük, vagy elpusztítaniuk súlyos büntetés terhe mellett tilos. Nemrégiben egész a faluig lemerészkedtek a fenevadak és egyik éjjel Vajda Imre gazda háza előtt ölte meg egyik lovat a medve. Ajánlanák az urak figyelmébe Gelencét és környékét, rendezzenek vadászatot s ha már csak nekik szabad ez a szórakozás, legalább ne feledkezzenek meg a sportról. Hátha

igy a szegény emberek is nyugodtabban aludhatnának. — Márton József torjai 60 éves gazdálkodó kertjének egyik fájára felakasztotta magát. Már csak kihűlt hullájára akadtak rá. Tettének oka hosszas betegeskedése. — Az Országos Magyar Párt Háromszékmegyei Tagozatának intézőbizottsága, folyó hó jul. 23-án gyűlést tartott Sepsiszentgyörgyön. Igen szépszámu résztvevő előtt folyt le a rendkívül tartalmas összejövetel, amelyen a Tatarescu miniszterelnök felhívására a kisebbségi panaszainkról benyújtandó emlékirat is szóba került. Majd a székely iskolai és kulturális autonómia kérdését tárgyalták. Az intézőbizottság gazdasági, kulturális és társadalmi szakosztályok felállítását határozta el, továbbá a megye területén u. n. magyar napok tartását. Nővédelmi iroda létesítését is elhatározták és felhívták a közfigyelmet arra, hogy Sepsiszentgyörgyön pártiroda működik, amely készséggel áll rendelkezésre.

— Nagyvárad püspöke befejezte a csiki papság lelkigyakorlatait. Csikszerebről jelentik: Megirtuk, hogy Fiedler István nagyvárad püspök három napos papi lelkigyakorlat vezetése céljából Csikszerebrába érkezett. Három napon át a csikszerebrai római katolikus főgimnázium épületében felemelő lelkiünnepség volt, melyre teljes számban vonult fel Csikmegye római katolikus papsága. Mára végetért a csiki papság lelkicsiszor-lása, melynek végeztével Fiedler nagyvárad püspök hazautazott. A vasuti állomásra testületileg kísérték ki a főpapot.

— Gyufával játszó gyermekek miatt csaknem porráégett egy község Szatmármegyében. Szatmárról jelentik: Apa községben néhány gyermek gyufával játszadozott és felgyújtott egy csúrt. A lángok gyorsan terjedtek és rövidesen négy ház égett le. Szatmárról és a szomszédos községekből megérkezett a tűzoltóság, amelynek a szélben nagyon nehéz dolga volt. Huszonnégy óra múlva sikerült a tüzet teljesen elfojtani. A négy ház és a környező összes melléképületek elhamvadtak. A kár csaknem félmillió lej.

— Éhségstrájkba léptek az összes kommunista letartóztatottak a temesvári hadbírószágon. Temesvári tudósítónk jelenti: A temesvári hadbírószágon letartóztatásban levő kommunista foglyok egy része már az elmúlt héten éhségstrájkot kezdett. Az eddigiekhez most csatlakoztak az összes letartóztatottak és visszautasították a beküldött élelmiszereket.

Vegyenek timisoarai

menő sorsjegyekel

főnyeremény 250.000 lej azonkívül 100 ezer, 50 ezer, 25 ezer, 10 ezer, 5 ezer és számos kisebb nyeremény húzást 1934 szeptember 9-én. — Egy sorsjegy ára 50 lej. — Sorsjegyek „Salvarea”-nál s a trafikokban. Vidékre csak az összeg előzetes beküldése ellenében küldünk sorsjegyet.

Nemes Ferenc:

Véres kaland

Egy vénasszonyra lettem az uton... Hány éves volt? Biz' máig sem tudom, de ráncos volt fonnyadt arcán a hus. Megszólítottam: Anyóké, de bus...! Ő csak pihegett: Hagyjon, ifiúr, testembe száz kórság fullánkja szur, gyógyulásomra nincsen már remény, minden percben a végem érzem én!

Aztán hörgött és lázban motyogott, nosza, mentőket hívtam legott, hordágyra tették... autót berregett... lefeküdtek egy rideg ház megett... Orvos jött, halkán csóválta fejét: Mit lopják itt az ember idejét? E véres hab... e gyenge lehelet... ezen segíteni már nem lehet!!

Szegény anyó! Miért vittem oda? Hisz' nem tudom voltaképp' kicsoda? Az irgalom szívembe' nem kevés, mégis sok lenne... pap és temetés...! Hogy hívják, néni? Mondja? — kérdezem. Ő csak egy szót dadog még véresen: A bé...ke...an...gyall... (Oh, uramfia!) Az orvos szól: Ez már agónia!!

— Kedvező eredménnyel végződtek a nyelv- vizsgák Temesváron. Temesvári tudósítónk jelenti: A postások és a többi állami alkalmazottak nyelvvizsgája hétfőn befejeződött. A vizsgálobizottság elnökének nyilatkozata szerint a vizsgák eredménye kedvezőbb, mint bárhol az országban. A végleges eredményeket csak a bukaresti jelentés után hozzák nyilvánosságra.

— Halálosvégű verekedés. Bukarestből jelentik: Bukarest, Vergul-vám nevű városnegyednek Aftalion utcájában, hétfőn reggel, halálosvégű verekedés történt. A kora reggeli órákban, éjszakai mulatozásból hazatérőben, az Aftalion-utca 45. számú háza előtt, több ittas barátjának társaságában Statev Gheorghe Malaxa-gépgyári munkás haladt át. A 45-ös számú házban Leon Niculina munkásnő lakik, aki valamikor hosszú ideig vadházasságban élt Statevvel s akit a férfi elkergetett magától. Amikor a Statev hangját meghallotta, a munkásnő megjelent a ház ajtajában és arra kérte a férfit, hogy jöjjön be hozzá. Statev a meghívásra csufolódo szavakkal és gyalázkodással felelt, majd egy jókora követ dobott régi szerelméhez. Az asszony sírva beszaladt a házba, mire a kapuban megjelent a munkásnő Stoenescu Nicolae nevű idős nevelőapja és felszólította Statevet, hogy hordja el magát és ne csináljon botrányt. A rendreutasított ember úgy válaszolt, hogy felkapott egy nagy darab téglát az utról és azzal fejbe ütötte az öregembert. Stoenescu holtan terült el. Statevet letartóztatták.

— Csikmegyei hírek. Tkászesuk János gyergyószentmiklósi lakos 2 éves Erzsi nevű leánya néhány nappal ezelőtt eltűnt hazulról. Minden keresés hiábavalónak bizonyult, míg nem két nap múlva, a várostól néhány kilométerre folyó patakban a járó-kelők az eltűnt kisleány hullájára akadtak. A leánya, a helyszínen megejtett vizsgálat szerint, patakparti kőborlása közben vízbe esett és megfulladt. — Nagy László 36 éves csikmindszentli gazda gyümölcszedés közben, a fáról olyan szerencsétlenül esett le, hogy hátgerincétörést szenvedett és sérülésébe néhány óra múlva belehalt. Az ügyészség engedélyezte a temetést. — Az E. K. E. csikszéki csoportja, Vámszer Géza elnök vezetésével, az idén feltűnően eredményes munkát végzett, az idegenforgalom fellendítése terén. A Gyilkostó vidékét mind több és több idegen keresi fel. Az elmúlt heten, az egyesekői menedékházban 130 idegen fordult meg.

Leányának praktikus nevelését

a budapesti Bulyovszky-utcai Dr. Förstner

leánynevelő intézet Gyakorlati Nőképzője

biztosítja. (Bentlakók, bejárók) Titkárnőképző. (egyéves nyilv. jogu). Ruha- és modelltervezés. Ruhavarrás és szabás. Idegennyelvű vizsgára előkészítés. Összes iskolai típusok eng. előkészítése Tökéletes továbbképzés, zene, torna. Prospektust küld az igazgatóság. Budapest, VI. Bulyovszky-utca 10 szám. Telefon: 156—93.

Olykor felporzik az ut Badacsony felé...

Szilágysomlyó akkor vesztette el megyeszékhelyi jellegét, amikor az 1870-es években Kraszna- és Közép-Szolnok megyéből megcsinálták Szilágymegyét Zilah székhellyel. Szilágysomlyó Krasznamegyének volt a fővárosa. A két város azóta körülbelül abba az antagonizmusba került egymással szemben, mint Nagykovács és Kecskemét.

És Szilágysomlyót mégsem az terítette földre, hogy megyeszékhelyi státuszától és jellegétől megfosztották. Nem. Az új megyékben, a Szilágyságban ennek a kis maguraaljai városnak, amely a rivális városnál centrálisabb helyen, az erdélyi területekről a magyar alföld felé vezető egyik legnagyobb átjáró csomópontjában feküdt, gazdaságilag volt értéke és jelentősége.

A Berettyó- és Krasznamentének áldottan dúz termékenységi földjei, a falvak, a jólszituált nívós földművesnép, a nagyszámu mánás és gentry-osztály, kitűnő hinterland volt évtizedeken keresztül Somlyó számára.

A háboru előtt a hétezeren aluli lélekszámmal bíró városkának hatalmas iparososztálya volt és messzeföldön híres nagylendületű kereskedelmi élete. A régi városi szálloda és a régi Medve-kávéház valóságos kistőzsde volt, ahol mezőgazdasági terményekre csak vagontelekben kötöttek üzleteket s a somlyói kereskedő egyes árucikkeiben, dióban, fűjában, egészen Londonig dolgozott.

Hogy a háboru előtt Somlyó az ő Szilágyságnak csakugyan gazdasági központja volt, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a volt Osztrák-Magyar Bank fiókját a városban, a megye székvárosában, Zilahon, hanem Somlyón állították fel. És a jegybankfiókán kívül ebben a kis városban, a háboru előtt is volt bank és szövetkezet.

Ma sincs ugyan kevesebb pénzintézet, mindez, sajnos, azonban nem jelenti azt, hogy Somlyó ma is az új Szilágymegyének gazdasági és pénzügyi fókusz.

Ez a régi szerep és jelentőség erősen devalválódott, annak a történelmi ténynek a következtében, hogy Várad mellett új országhatár keletkezett és így Somlyó mindig nyugat felé orientálódó kereskedelmi élete és forgalma olyan szükség-szerű változás alá került, amellyel képtelen volt megküszdeni.

Somlyó kereskedelmi élete átalakult leegyszerűsödött, az ügynökök és bevásárlók népes hada eltűnik a kávéházakból, Somlyó kiesett a tanítókerekedelm forgalmi útjából.

A háboru utáni években, amíg a pénzhiány tartott, a bankok pazarul osztottak ugyan ki kölcsönöket, de a gazdasági krízis Somlyót is leterítette, eltűnt a pénz s csak az eladósodott polgárok maradtak meg.

Az iparososztály munkanélkül van, leszegényedett a fogyasztókkal együtt s a tömegesen beadott iparigazolványok következtében, az ipartestület ma alig számol 200 tagot.

Somlyónak ma csak politikai tranzitforgalma van: Az az út, amely az ország minden részéből Somlyón át Badacsonyba vezet. Ez az út néha elég forgalmas és elég hangos.

A politikán keresztül is megjavulhatna Szilágysomlyó gazdasági helyzete. De vajjon a Badacsonyig vezető úton, megjavul-e a letírt Szilágysomlyói polgár eléte? Vajjon nagyobb lesz-e a kisebbéle kényér attól, ha olykor felporzik az út s autók rohannak sietve Badacsony felé?!

Kisebbségi élet

Nemrég tartotta a magyar párt szilágysomlyói városi és járási tagozata újjászervező nagygyűlését. Elnök lett Lipsey Gyula pápai kamarás, plébános.

Dr. Udvari József, aki egyik fővezetője a szilágysági magyarságnak, ügyvéd s a „Szilágysomlyó” szerekstője, elvitathatatlan érdeme, hogy ezen az újjászervező nagygyűlésen megszervezte és megalakította a magyar pártot. A nagygyűlésen különben br. Jósika János képviselő is megjelent.

Hol vannak a magyarok a városi tanácsból?

Nem is törődik vele senki, Somlyón annyi zajt és bajt csinált a városházán a román többségi pártok politikai handabandázása, hogy az adófizető polgárok már belefásultak az egész városházába.

A liberális párt kormányrajutásakor úgy nevezték ki a „comisia interimare”-t, hogy sem a magyar, sem a zsidó lakosság arra hivatott képviselőit nem kérdezték meg. Pedig a magyarság megközelítőleg a felét, a zsidóság pedig majdnem egynegyedét teszi ki a város összlakosságának — a város közterheiből azonban sokkal erősebb arányszámot viselnek.

A „comisia interimare” élén dr. Lobontiu Emil, a megyei liberális párt elnöke áll. Rokonszenves modoru, azéles látókörű és tevékeny közéletű ember, csak az a baj, hogy Lobontiu dr. magával hozta azt a garnitúrát, amellyel az 1930 évi általános községi választás zendén,

a liberális párt listája kisebbségben maradt.

Ebben a garnitúrában, amelyben a jelenlegi comisia interimare alakult, van ugyan egy magyar, névszerint Cserne József kisiparos és egy zsidó, névszerint Schreiber Ludovic, de ezt a magyart a magyarok és ezt a zsidót a zsidók nem fogadták el és ma sem fogadják el képviselőjüknek.

Magyarok és zsidók hallgatnak s nem törődnek már azzal sem, lesz-e községi választás vagy sem s csak azon csodálkoznak, hogy Lobontiu dr. nem veszi észre, hogy ebben a csendes hallgatásban sok a mellőzés miatt keletkezett megbántottság és rengeteg a kesernyészájiz.

A magyarság és zsidóság, higgye el, Lobontiu prefektus ur, nincsen képviselve az ideiglenes tanácsban.

Az öntudat és áldozatkészség jele: a felépült és az épülő kulturház

A városházi udvar legmélyén hosszú, alacsony, megkopott épület nyulik el, valami kereskedői magazinnak tűnik az egész primitív öcska alkotmány.

Pedig nem ilyen profán vagy kalmárcél szolgálatában áll ez a viharvert épület, a városi színház.

Hetven-nyolcvan esztendő óta városi színház ez már. Egyik része azelőtt városi bikaistálló volt.

Azóta se tudnak Somlyón annyira jutni, hogy más színházat építsenek.

Néhány éve magánvállalkozónak adta ki a városi tanács a színházi épületet, mozi céljaira. S olyan a bérlővel a szerződése, hogy a közönség egy évben csak ritkán s akkor is nagy veszteséggel és sok költséggel tud a színházi teremhez hozzájutni, ha kulturális vagy jótékony-sági összejövetelt akar rendezni.

A városi pénztár a mozitól jelentéktelen bért kap, de a bölcs városházi politika ezt az egyetlen annyira, amennyire alkalmas középületet is elvonta eredeti célja, rendeltetése s ezzel együtt a

közönség elől.

A városba jövő színtársulatoknak megelője ez a városi színház, olyan horribilis summát kell fizetni a színiszezon alatt a terem átengedéséért a mozisnak.

A közönség úgy próbált segíteni magán, ahogy tudott. A magyar egyházak építettek maguknak kulturházakat. Ebben a reformátusok jártak elől, a kitűnő Köblös Endre lelkeséssel az élükön. Köblös Endre újjászervezte az egyházközséget. Nagylendületű munkatervével ugyyszólván egyenként összeszedett fillérekéből teremt új hitvallásos iskolát és épít a parochia udvarán párszáz embert befogadó színpaddal felszerelt kulturházat.

A római katolikusok is lépést tartva a város másik magyar papjának, a kitűnő Lipsey Gyula plébánosnak vezetésével, az egyháztanács felépíti a másik kulturházat, hatalmas színpaddal, erkéllyel ellátva. Ez most áll befejezéshez közel, hogy tanubizonysága legyen a magyar öntudatnak és áldozatkészségnek.

Lesz-e a tengeriből szabályozott Kraszna, avagy ismét tenger a szabályozatlan Krasznából?

Nyolcmillió értéket pusztított el a félelmetes Kraszna

Ahogy a Kraszna, a Szilágyságnak ez a legfélelmetesebb folyója, Péter Pál után elöntötte áradásával Szilágysomlyót, erre példa, vagy feljegyzés, emlékeztet az a nincs.

Néhány évtized óta alig mulik el esztendő, hogy a Kraszna ki ne lépjen medréből, de a juliusi árvíz minden eddigi méreteket felülmúlt s valósággal tengerfenékké tette a város háromnegyed részét. A Meszes felől fenyegető és rombolón hömpölyögtek a hullámok.

A part mentén szántókon, réteken kívül, háromszáznál több belsőség, kertes telkek, házak, gazdasági épületek kerültek víz alá. A város utcáin hömpölygött a Kraszna s a várost sem az alvág, sem a felvág felől nem lehetett megközelíteni gyalog vagy szekéren.

Maga az állomásépület, a pályatesteken veszteglő mozdonyokkal, vagonokkal együtt, víz alá merült és estére a hullámok elöntötték a villamosműveket. Ezen a borzalmas és rettenetes éjszakán a város világítás nélkül maradt.

Tenger minden felé, segélykiáltások hangzottak el az éjszakában a víz felől, a víz alól. A hullámokból recsegések, ropogások, rémüldöztek elő s épületek omlottak össze harsogva.

Luca Lajos, ifj. Karsai Sándor, Kálmán Lajos, Tóth Károly, Ince Lajos, Csillag Nándor, Erdei József, Szép Adolf Barna András s a többi partmenti la-

kosok telkén házak, gazdasági épületek roppantak és omlottak össze. Az ár fel-emelte a vágóhid melletti nagy fahidat s mint játékszert sodrotta tovább.

Víz alá került a hatalmas Mera autóbuzs vállalat egész garázsa és műhelytelepe. Víz martalékvá lett a Bród és Szabó, valamint a Farmati-féle tegla- és cserépgyár. A Löwbeer-féle nagy rongymagazin, a Brun-malom, a Milicer-szeszgyár is a hullámok alá került. Végeláthatatlan tömege a kitépt kerítéseknél és fáknál.

Nyolc milliót pusztított a Kraszna szétáradva Somlyó fölött hömpölyögve!

Dr. Gurzan Mihail megyei prefektus és dr. Lobontiu Emil az ideiglenes bizottság elnöke, amint Somlyón beszélnek, a Kraszna medrét valahogy rendezgetni s részben szabályozni szeretnék a somlyói szakaszon s erre a célra használnák fel ellenértékét annak a husz vagon tengerinek, amelyet a miniszter az inségmunkák végeztetése céljából a prefektus rendelkezésére bocsátani szándékozik. Legalább is megígérte. S hogy most a prefektus és polgármester jószándékából lesz-e valami — ezt várják a somlyóiak, akik különben nem igen bíznak az egészben és azt mondják, hogy hamarabb lesz Somlyón a szabályozatlan Krasznából ismét tenger, mint a miniszter tengerijéből szabályozott Kraszna.

Szilágysomlyói dél

Itt állok a piactéren. Juliusi forráság Minden poros. Egy-egy parasztszekér döcög el olykor lassan. Ablakok spalettái leeresztve. Az utcán alig egy-két lélek, lassu bandukolással halad. Ami történik ebben a forró délben, csak egy-két légy, amelyik átszáll lustán a fejem fölött. A Magura is köröttem felperzselten úgy érzem, égni készül, a titáni hőségben. Most semmi sincs, köröttem forrón és tüzesen tikkad a város. Mindenféle csend van. S akkor egy paraszt megy el mellettem, a kalapját megemelve és azt mondja:

— Adjon Isten...

Csak ennyi van s azután megint semmi, tűz, forráság, tikkadt hőség, dél.

Kincskeresők

Ebben a leszegényedett, árvízről sújtott városban ismét megjelentek a kincskeresők. Minden négyzetméter földet feltornak. Ássák a Magurát ernyedetlen szorgalommal. Török kincseket keresnek. A kopasz dombon Mária Terézia kincseit keresik.

Egy öreg ember varázsvesszővel járja végig a várost, a környéket, s ahol a földben megáll a varázspálca, ott a kincs.

Furcsa kép ez. Ezek a kincskeresők, a kik már nem hisznek munkában, jövőben és életben, csak a Magurát járják, mint valami régi babonások, egy vesszőpálccával, kincsek után.

Bolondok-e, vagy elkeseredettek, megkínzottak-e vagy eszelősök? Ki tudja? Kincset keresnek Szilágysomlyón 1934-ben, egy varázspálccával a kezükben.

Közös fronton a négy nőegylet

Szilágysomlyó lakossága négy felekezetre oszlik, majdnem egyforma arányban. Római katolikusok, reformátusok, zsidók, görög katolikusok.

Mindegyik felekezetnek külön-külön nőegylete van és mindegyik nőegyletnek akad tennivalója szakadatlanul rengeteg. Tele belső ügyekkel, háziszegényekkel. A román nőegylet a legrégibb s az impériumváltozás előtt egyetlen román nőegylete a régi Szilágyságnak. Elnöknője dr. Sabo Ioanné. A római katolikus nőegylet elnöknője dr. Nádudvary Jenőné, a zsidó nőegylet elnöknője, özv. Frankovits Ignácné, a református nőszövetségé Handlery Kálmánné.

Ha az ember kérdi őket: Mind többet tenne, mint amit tehet. Majdnem mind egyik nőszövetség többet vállalt magára mint amit elbir s ezért leginkább anyagi zavarokkal küzdenek; így pl. a református nőszövetség, amely pár év előtt alakult, református iskolájának anyagi létbiztosításával is rendkívüli erőfeszítéseket végez.

Annak ellenére, hogy a krasznaparti városkában sokat politizálnak, a nőegyletektől minden politika távol áll, mindegyiknek külön megvan a működési területe és találkoznak az emberbaráti célkitűzésben. Így legutóbb és az árvízkatasztrófa idején, a károsultak érdekében az összes nőegyletek közös akcióba kezdtek és ezt az akció közös vezérkarral dirigálták. A segélyezésre közös gyűjtést indítottak és hétről-hétre közösen tartanak jótékonycélu estélyeket, szép eredménnyel.

Négy nőegylet, négy különböző vallás, ebben a megértésben olykor az ember arra gondol, jobb lenne, ha a politikát nők csinálnák.

Előfizetőink figyelmébe!

Kérjük mindazon előfizelőinket, akik előfizetésüket nem a helyi pénzbeszedő útján, hanem postautóvalvnyon vagy személyesen, a központi kiadóhivatalnál vagy valamelyik fiókkiadóhivatalunkban szokták rendezni, szíveskedjenek figyelemmel kísérni a CIMKÉJÜNK FÉLTÜNTETETI LEJÁRATOT s ha az előfizetésük lejár, gondoskodjanak idejében az előfizetés megújításáról, hogy lapunkat megszakítás nélkül küldhessük.

K Ö Z G A Z D A S Á G

1055 millióról 165 millióra zsugorodott össze Románia ipari kivitele

Exportprémiumok mellett 800 millióra lehetne emelni a készárukivitel — A faexport 40 százalékos emelkedését várják — Mit és hova lehetne exportálni? — Százmilliók tételek, amelyek teljesen elvesztek

Bukarest, július 31.

Megírtuk, hogy a belföldi gyárpár erőlyes akciót indított a kontingenciális és devizakorlátozási rendszer gyökeres megváltoztatása érdekében, miután a mai rendszer annyira nehézséget okoz, hogy nemcsak a gyárpár termelést bénítja meg, de még csak az importkereskedelem érdekeit sem szolgálja. A gyárosok követelik, hogy a devizagazdálkodásban mutatózó 2 milliárdos deficitet a kormány ne újabb komplikált félintézkedésekkel igyekezzék rendezni, hanem komoly és tervszerű gazdaságpolitikával.

Ezt a politikát a gyárpárosok a maguk érdekeinek megfelelően képzelik el és első követelményük az, hogy a kormány prémiumok segítségével legyen lehetővé az iparcikkek kivitelét, a miből évente 800 millió lej értékű devizaszaporulatot remélnék elérni, vagyis azt állítják a gyárosok, hogy kérésük teljesítése esetén a 2 milliárdos devizahiány 12 milliódra csökkenne, ugyanakkor a belföldi üzleti élet és munkapiac is fellendülne.

Van áru, van piac, van kontingens, — csak export nincs

Abban a terjedelmes memorandumban, amit a gyárpárosok szövetsége, az UCIR készített és terjesztett az illetékes tényezők elé ebben a kérdésben, három csoportba osztja azon árukat, amelyek részére exportprémiumot kér. Az első csoportba tartoznak azok a készáruk, amelyek nyersanyaga szintén részesül az exportprémium kedvezményében. A memorandum részletesen felsorolja, hogy melyek ezek a cikkek:

Szálamiból ki lehetne vinni Németországba (csak az óceánjáró gőzösök részére), Ausztriába és Csehszlovákiába.

Ez utóbbi 1934-re is adott egy 50 ezer kilós bevételi kontingenst, amelyet azonban Románia nem tud kihasználni a kiviteli prémiummal támogatott magyar és jugoszláv szálami versenye miatt.

Romániának 1927-ben még 12.300 kilós szálamikivitele volt 1 millió 655 ezer lej értékben, de tavaly már csak 4800 kiló ment ki az országból 379 ezer lej értékben.

Friss, szózott, vagy olvasztott vaját Görögországba és más közeli államokba lehetne eladni, aminek legjobb bizonyítéka, hogy 1927-ben több mint 12 vagon vajat exportáltak 11 millió lej értékben, míg 1933-ban már csak 58 600 kilót nem is egész 2 millióért.

Turófeléket a Közelekre és Magyarországra lehetne exportálni. Hét évvel ezelőtt Románia közel 74 vagon turót szállított ki 52,5 millió lej értékben, míg a tavalyi export mindössze 3800 kiló volt

118 ezer lej értékben.

Csomagoló fagyapótból 1927-ben Romániának 36,4 vagonos kivitele volt 8 millió 763 ezer lej értékben. Ez az export 1933-ban visszaesett 8,8 vagonra másfél millió lej értékben.

Faszénből kivittünk 1927-ben majdnem 2500 vagon több mint 60 millió lej értékben. A múlt évben a kivitel 142,5 vagonra esett vissza 16,7 millió lej értékben. Széktámlából és lapokból 1929-ben Romániának 88 vagonos exportja volt 9,75 millió lej értékben, azután visszament 23 vagonra 778 ezer lej értékben.

Fabutor kiment 1927-ben 39 vagon 14 millióért, tavaly 13 vagon 635 ezer lej értékben.

Asztalos és esztergályosmunka ki lett szállítva hét évvel ezelőtt 22,4 vagon 11,5 millióért, tavaly 3 vagon sem 811 ezer lej értékben.

Butorfa 1929-ben exportálódott 89 vagon 9,75 millióért, 1933-ban 23 vagon 778 ezer lejért.

A cellulóze-export még csak öt évvel ezelőtt is 413,6 vagon telt ki 33 millió lej értékben, viszont a múlt évben a kivitt mennyiség 339 vagon volt 21,6 millió lej értékben.

A falepárlásból eredő vegyi anyagok 1929 évi exportja 644 vagon volt 55,4 millió lej értékben. Tavaly mennyiségileg a kivitel meghaladta ugyan a régét, mert 700 vagon ment ki az országból, de az öt év előtti 33 millióval szemben csak 21,5 millió jött be érte Romániába.

11 cikk: 141 millió veszteség

Egyedül ebben a 11 cikkben Románia kivitele öt, illetve hét év alatt mennyiségileg visszament 4230,44 vagonról 2620,72 vagonra, értékben pedig 267 millió 542 ezer lejről 86 millió 650 ezer lejre, ami annak a bizonyítéka, hogy az export csökkenése nem az árak általános visszaesésének az eredménye, hanem a rossz kiviteli politika, amelynek következtében a konkurrencia elhódította a román áruk külföldi piacait.

Megfelelő exportprémiumok mellett még a következő, belföldi nyersanyagból készült iparcikkek lehetne exportálni:

Cserzett bőrök, amelyekből 1927-ben kivittünk 15.500 kilót 5 millió 482 ezer lej értékben és tavaly csak 2200 kilót 1 millió 477 ezer lej értékben.

Lábbeliből öt év előtt 6112 kiló volt a kivitel koreken 5 millió lej értékben, tavaly pedig alig 523 kiló áru ment ki 571 ezer lejért.

Gyapjuszövetekből 1927-ben 72.850 kilót exportáltak 10 millióért, 1929-ben

3,1 vagon 14,2 millióért, viszont tavaly a 1120 kilót 386 ezer lejért, vagyis az export 97 százaléka elveszett.

Kalaptompokból 1929-ben kivittünk 15 ezer 700 kilót 14,5 millióért, tavaly 414 kilót 200 ezer lejért.

Ragasztóanyag kiment 1927-ben 602,300 kiló 21 millióért, tavaly 119 vagon 2,25 millióért.

Fűszerekből 1927-ben Románia kivitt 12.215 darabot 3,3 millió lej értékben, tavaly mindössze 473 darabot 214 ezer lej értékben.

A gabonakeményítő kivitel, amely 1927-ben még 36 vagon telt ki hatmillió lej értékben, teljesen megszűnt. Ugyancsak megszűnt teljesen a cukorkivitel, amely 1927-ben még 1074,5 vagon telt ki 158,45 millió lej értékben.

Hallatlanul visszaesett a növényolaj-kivitel, amely hét évvel ezelőtt még 387,5 vagon telt ki 166 millió lej értékben. Tavaly a gyárak alig 37,5 vagon tudtak kivinni, amelyért 4,17 millió lej kaptak.

Ötmillió lejnél több folyt be devizában most hét éve termésközből, amelyből Románia 1864 vagon exportált, míg tavaly a kivitel csak 44,7 vagon volt és ellenértéke 257.000 lej.

Márványexportja is van Romániának, amely 1927-ben 241,2 vagon telt ki 9,5 millió lej értékben, tavaly is kiment még 207,6 vagon 6,3 millióért.

Meszet és gipszet kivittünk valamikor 2788,7 vagon 33,5 millióért, tavaly már csak 683 vagon 4,5 millióért.

Fuvott és öntött üvegből 1927-ben 162.500 kiló árut exportáltak közel 7 millió lejért, tavaly ez a mennyiség visszaesett 87.500 kilóra 2,7 millió lej értékben.

KINCSEK, AMIKET NEM LEHET ÉRTÉKESÍTENI

Az 1927 évi anthracit-export meghaladta a 3000 vagon és az 53 milliót, míg tavaly már csak 671,5 vagon árut tudunk elhelyezni 5,16 millióért.

Vasérből Románia 1017 vagon exportált 1927-ben 7,75 millióért, 1933-ban 1256 vagonért csak 4,69 milliót kapott.

Zománcdobozból exportra került régen 33.300 kiló 3,15 millió lej értékben, tavaly mindössze 40 kiló 3000 lej értékben.

Exportlehetőségek a Balkánon és Keleten

Mindezeket a kiviteli lehetőségeket — mondja a gyárpár — vissza lehetne szerezni, ha a kormány bevezetné az exportprémium-rendszert. Sőt van még egy csomó olyan cikk is, amelyből Románia eddig még sohasem exportált, de prémiummal még a mai nehézségek mellett is el lehetne helyezni a külföldi piacokon. Ezek a cikkek a következők: nyers ólom, különféle szulfátok és savak, szintelenítő föld, ólomminium, élesztő, bizonyos mezőgazdasági gépek, amelyekből a háború előtt Erdély exportált jelentős tételeket Bulgáriába és Szerbiába, továbbá vaskonstrukciók, mérlegek és mérőeszközök, fémdobozok, vasöntvények, kereskedelmi vas, vaslemez, glukóza, stb.

A gyárpárosok a fenti követeléseik alátámasztására megjegyzik, hogy

Áru- és pénzpiac

TEMESVÁR

Az intervenciós vásárlásokat a bányászati piacon beszüntették. A malmok sem vásárolnak s így a buza ára lemorzsolódott. A tengeri és üzletellen. Árak: Buza 400, tengeri 250, zab 220, árpa 225, tökmag 750 lej.

GABONAPIACOK KÜLFÖLDÖN

Bécsben a gabonatörszén a buzaüzlet élénkebb volt. Elsősorban a belföldi áru jön számításba, de magyar buzában is kielégítően alakult a forgalom és a malmok főleg a I-a sikértartalmu minőségek után mutattak érdeklődést. A rozspiac irányzata szilárdult, a tengeripiacon nem volt nagyobb változás. A fogyasztás még mindig rossz. Árpában visszaesett a kínálat, de vásárló sem jelentkezik. Elhanyagolt volt a zabpiac is. Árak schillingben:

Belföldi buza S 35—36,25
Magyar déltiszai buza S 21,50—23,25.
Magyar felsőtiszai buza S 21,25—22,50.
Belföldi rozs S 24—24,75.
Tengeri S 12—12,25.
Takarmányárpa S 10,50—11.
Jugoszláv zab S 12,50—13.

ZSIRPIAC BÉCSBEN

A bécsi zsir- és szalonnapiac irányzata az előző hetek élénksége után néhány nap óta gyengébb. A felhozatalok meg-

A házi szövőiparban használatos gépekből Románia most hét éve még 41.800 kilót exportált több mint 2,5 millió lej értékben. Most ez a kivitel teljesen megszűnt.

Réz, ólom, cink és alumíniumércet 1929-ben kivittünk 126.685 kilót 31 millió 688.000 lej értékben. Tavaly a kivitt mennyiség 154.541 kiló volt ugyan, de az értéke csak 17 millió 558.000 lej.

Marószódában hét év előtt Románia 355,56 vagonos exportot csinált közel 42 millió lej értékben, tavaly viszont csak 31 vagon ment ki 3,21 millió lejért.

A karbidexport 111,5 vagonról 35 vagonra esett vissza, az értéke pedig 10 millióról 3 millióra.

Kalciumhipokloritból exportáltak 303 vagon 15 millió lej értékben és ez visszaesett 30 vagonra 1,6 millió lej értékben.

Butilalkohol-exportunk a mostoha kiviteli politika ellenére is erősen fellendült és az 1927 évi 36.600 kilóval szemben, amely 5,66 millió lej értéket képviselt, felment tavaly 678.300 kilórá közel 15 millió lej értékben. Megfelelő export-prémiumokkal ezt az exportot, amely főleg Németországba és Csehszlovákiába irányul, jelentősen fokozni lehetne.

Megszűnt az export ciánamid-ban, a melyből 1927-ben Románia 1696 vagon vitt ki több mint 144 millió lej értékben.

Hasonlóképpen megszűnt az export szuperfoszfátokban, amelyből pedig Románia valamikor 230,5 vagonos exportot csinált 11,5 millió értékben.

A csontliszt valamikor nagy exportcikk volt és 1927-ben 226 vagon ment ki külföldre belőle 14 millió lej értékben. Mennyiségileg az export megmaradt 217 vagon körül, de az értéke 6 millióra esett vissza.

Az ezen kategóriákban felsorolt cikkek kivitele mennyiségileg 13.471 vagonról hét, illetve öt év alatt visszaesett 3307 vagonra, értékben pedig 787,8 millióról 79,24 millió lejre.

a romániai fakivitel a júniusban bevezetett exportprémiumok következtében állandóan emelkedik és a legkisebb számítás szerint is a következő 12 hónap alatt legalább 40 százalékos kiviteli többlet kell mutatkozzék, ami értékben 400 millió lejt jelent.

Ha tehát a felsorolt cikkekre is kiterjesztik a prémium-rendszert és ezáltal sikerül évente 800 millió exporttöbbletet elérni, akkor a fenti fakiviteli tétellel együtt már 1200 milliót fog kitenni és a fedezetlen devizaszükséglet mennyisége már csak 800—1000 millió lejt fog kitenni. Ennek a még így is fennmaradó hiánynak a pótlására a gyárpár olyan intézkedést javasol, amelynek ismertetésével külön kell foglalkozni.

(b. e.)

növekedtek, ezzel szemben a kereslet terén javulás nem következett be. A készletek elég nagyok és ezért az árak fel-emelésére irányuló törekvés nem jár sikerrel. Árak: sózatlan nyersszalonna nehéz áru S 1,45, közepes 1,35, könnyű 1,25, sertésszir 1,55 kilogrammonként.

Uj zinkweiss-gyár létesítéséről beszélnek fémapári körökben. Hír szerint a RIMMA az állami bányák autonóm vállalata akar Nagyban ilyen gyárat felállítani, amely a harmadik ilyen üzem lenne Romániában.

Iskolák Egyesülételek

— PÁLYAZAT. A Székelykeresztúri Unitárius főgimnázium előjárósága pályázatot hirdet egy történelem-földrajz szakcsoport helyettes tanári állásra. A pályázati határidő: 1934 augusztus 15. az állás szeptember 1-én foglalandó el. Csak olyanok pályázhatnak, akik magyarul is tudnak. Részletes felvilágosítást ad bárkinek a főgimnázium igazgatósága.

KRUSE ERNŐ,

a 134.522-es számú S. A.-katona jelentkezik és bevallja, hogy ő gyújtotta fel a Reichstag épületét

Kruse-t és 9 társát Röhm, Heines és Ernst irányították a barbár munkában, amelyet a Németországból elmenekült Kruse okmányokkal alátámasztva leplez le

A Birodalmi gyűlés palotájának titka miatt zajlott le június 30-án a nagy mérszárlás

A levél címzése ez:

Öfömlétsága

Von Hindenburg urnak
marsall, birodalmi elnök

NEUDECK
(Neudecki kastély)

S így kezdődik:

Excellenciás Uram,

levelem kétségtelenül bámulatba fogja Önt ejteni, ha ugyan egyáltalában megkapja ezeket a sorokat...

Hindenburg, természetesen, nem esett bámulatba, mert a sorokat nem kapta meg. Pedig Kruse Ernő német politikai menekült, a 134.522-es sorszámmal viselő S. A.-katona s egyebekben Röhm bizalmasa és sófője, feladta, sőt ajánlottan adta fel a levelet, 1934. július 18-án Bélelőtt, a zürichi főpóstan. A birodalmi elnökök azonban nem kapnak meg minden levelet s ha már megkapnak valamit, akkor az a levél ugyancsak közömbös valami. Kruse írásáról pedig ezt egyáltalában nem lehet elmondani.

A 134.522-es S. A.-katona ugyanis nem kevesebbet akart megvallani az agg elnöknek, mint-hogy a Reichstag palotáját, amelynek leégése ürügyül szolgált ahhoz, hogy Németországban elfojtsanak minden szabad gondolatot, szót és betűt, amely indok volt a nagy középkorhoz, pártok szét- és emberek agyonveretéséhez, internálótáborokhoz, máglyához, pogromhoz s mindenhez, ő gyújtotta fel. Pontosabban: ő és 9 társa. Mindahány S. A.-katona. S mögöttük, mint parancsnokok: Röhm, Ernest és Heines. Ezek mögött pedig az egész nemzetiszocialista vezérgárda.

Felmerül a kérdés, hogy Kruse miért leplezi most le a Reichstag felgyújtásának történetét?

„Röhm és csoportja az S. A. szabadságolására úgy akartak válaszolni, hogy a Reichstag-tűz leleplezésével megbuktatták volna Göringet, Gőbbelst és végül magát Hitlert — írja Kruse. — Ezért kellett meghalniuk. A június 30-iki éjszakán én is Münchenben voltam s amikor hallottam, hogy mi játszódik le, azonnal elmenekültem.”

Kruse tehát a mérszárlás elől szökött ki Svájcba s most bosszúból áll elő levelével s okmányával, amelyekkel bizonyítja, hogy a Reichstagot a náci lobbantották lángra. Ezeket az aktákat Kruse az angol kormánynak küldötte volt el, míg a Hindenburghoz intézett levél három másolatát három napilap címére adta föl. A „Deutsche Freiheit” szövegintézközli a levelet, amelynek legérdekesebb része kétségtelenül az, amely a világraszóló tűz keletkezésének történetét ismerteti.

1933. FEBRUAR 10:
EGY TÖRTÉNELMI EJSZAKA

Ernst Kruse így adja elő az előzményeket:

„1933. február 10-én Röhm, Ernst és Heines 10 embert, közöttük engem is, bizalmas tanácskozássra hívtak össze. A tanácskozáson részletesen megtárgyaltuk a tűznek az ügyét s azután feltejték a kérdést, hogy hajlandók vagyunk-e a dologban közreműködni, azaz az esküt letenni arra, hogy hallgatni fogunk s várjuk a további parancsokat. Egy Lobike nevű ember elutasító választ adott, mondván, hogy a kért dolgot nem tudja a lelkiismeretével összeegyeztetni. Elvezették, többet sohasem láttuk viszont, nem lett volna szabad belső szorongásainak kifejezést adni. Sejtettük, mi történt vele, de hallgatunk, hiszen tudtuk, hogy ha nem, akkor soha többet nem látnánk meg a napvilágot.”

Majd ráter Kruse van der Lubbe szerepére: „Van der Lubbe Röhm embere volt s mivel egészen bolond szélhámos volt, aki mindenáron valami rendkívülit akart csinálni, belement a gyújtogatási komédiába. Röhm nem tudott semmit sem, egyedül kellett bemennie s fáklyával felgyújtania a melléktermet, míg mi egyidejűleg explóziós égőanyaggal a nagy termet voltunk felgyújtandók. Két éjszakai gyakorlatot kellett tartanunk, az elnöki palotából a földalatti folyosón a Reichstagig mentünk s gyorsan visszatértünk.”

Kruse, miután rövidesen vázolja az előkészületeket, rátér magára a cselekményre:

„Ime, azoknak a nevei, akik a gyújtogatásnál jelen voltak: Heines és Ernest, mint vezetők, azután Brahm, Stettmann, Nagel, Sirop, Kummelsbach, Dieriger, Bratsche, Lehmann, Schmitz és én. A gyújtási parancsot február 27-én éjszaka kaptuk meg, amikor Göring elnöki palotájának pincéjében voltunk összegyűlve. Lubbe már a helyszínen volt. Mindnyájan valami könnyű port tartalmazó cellofánzsákot kaptunk, valamint egy-egy tekercs celluloidgyújtót. Feladatunk az volt, hogy a zsákocskákat egyes, előre megjelölt helyeken tegyük le, kössük össze őket a celluloidtekercsekkel s e tekercset huzzuk a pincekijárat felé, ahol ott állottak Heines és Ernst s a hátuk mögött Röhm, aki, amikor meggyőződött arról, hogy Lubbe a mellékteremben már megtette feladatát, kiadta a gyújtási parancsot. Ahol a tűz elérte a zsákocskákat, lángok csaptak fel, füst terjedgett s a terem pillanat alatt izzó kőbe burkolódzott. Szöktünk. A mű megvolt.”

A hosszú levél ezután ismerteti, mint vezet-

ték félre Van der Lubbét, akinek azt ígérték, hogy az ítélet csak formai lesz s szabadlábra kerül.

Ehelyett a félhülye holland legény vérpadra került, de nem kerültek el vesztüket a tényleges tettesek sem.

„Az utóbbi időben rajtam kívül már csak Röhm, Heines, Ernst és Nagel voltak életben a gyújtogatók közül. Nagel Heines-szel együtt június 30-án agyonlőtték.”

Ez a levél lényege.

Addig természetesen, amíg az angol kormány a dokumentumokat nyilvánosságra nem hozza, érdemben nem lehet hozzászólni. Annyi azonban bizonyos, hogy Kruse adatai a „Barna Könyv” bizonyítékaival általánosságban egybeesnek. S hitelesíti a dolgot az egész haladó közvélemény állásfoglalása is, amely nem tudja ugyan mindazt, amit a menekült Hitler-harcos, de ugyanazt vallja.

Igen valószínű az, hogy a június 30-iki mérszárlás édes gyermeke volt a február 27-iki tűznek, a bűn szériájának önkéntelen törvénye alapján, amely még ezután is csomó 27-ét és 30-át fog szülni a barna és véres birodalomban.

Vizsgálat indult Pomponiu ezredes ellen

Chiru ezredest bízták meg a vizsgálat levezetésével

Bukarest, július 31.

Beszámolt arról a B. L., hogy a Skoda-ügyben a parlamenti bizottság által levezetett vizsgálat során rendkívül kompromittáló adatok merültek fel Pomponiu ezredes, a bukaresti II. hadtest hadbírójának királyi biztosak ellen.

A parlamenti bizottság előtt ugyanis két őrmester-jegyző azt vallotta, hogy Pomponiu ezredes meghamisította a Seletzky vallomásától felvett jegyzőkönyvet és abba több, Maniut kompromittáló mondatot csempészett be.

A szenzációs vád nyilvánosságra hozatala után Pomponiu ezredes azonnal kérte, hogy indítsanak vizsgálatot ellene.

Uica tábornok, volt hadügyminiszter, a II-ik

hadtest parancsnoka, elfogadta ideiglenesen Pomponiu ezredes lemondását és

a Pomponiu ellen indított vizsgálat levezetésével Vasile Chiru ezredest bízta meg.

Vasile Chiru ma foglalta el hivatalát ünnepléses külsőségek között, a bukaresti hadbíró-ság összes tagjainak és az összes királyi biztosok jelenlétében. A bukaresti hadbíró-ság elnöke felolvasta Uica volt hadügyminiszternek Chiru ezredeshez írott levelét. Uica — a levélben — figyelmezteti Chirut, új tisztiségének fontos voltára és arra kéri őt, hogyha a vizsgálat során döntő bizonyítékok merülnek fel a gyanúsított ellen, úgy ne legyen tekintettel a személyre, hanem éljen törvényadta jogaival és indítson eljárást Pomponiu ellen.

Repülőgépszerencsétlenség három halottal Mamaia-fürdő mellett

Konstanca, július 31.

Mamaia fürdőhely felett három halálos áldozatot követelő borzalmas repülőgépszerencsétlenség történt.

Hétfőn délelben a Mamaia melletti Satghiol tőről három hidroplán szállt fel a magasba. A repülőgépek Bukarest felé indultak.

Alig tartózkodtak pár percet a levegőben, amikor a három repülőgép egyike, amelyben Doslea és Penciu hadnagyok és Florea szerelő ültek, hirtelen imbolyogni kezdett, majd zuhanni kezdett.

A katasztrófa pillanatában

Florea szerelő egy ejtőernyőt kapott fel a gépből és 250 méter magasságból kiugrott.

Az ejtőernyő azonban nem nyílt ki és Florea irratottan összeroncsolt testtel, holtan tért el a földre.

A repülőgép Canara község határában ért földet és szilánkokra forgácsolódott össze. A két hadnagy szénné égett.

A mamaiai strandon tartózkodó, ezrekre megnő tömeg irtóztos megdöbbenéssel nézte végig a katasztrófát és nagy csoportokban sietett a katasztrófa színhelyére.

A „Garda Financiară” című lap részére adóhivatali tisztviselőkkel gyűjtetnek előfizelőket

Nagyvárad, július 31.

Aki azt hiszi, hogy elmúlt az az idő, amikor gondokkal küzdő iparosokat, kereskedőket hatósági segédlettel lehet lap-előfizetésre kötelezni, az nagyon téved. Mindig akadnak vállalkozó szellemű emberek, akik a megélhetésnek ezt a nagyon könnyű formáját választják és ha a fiskus emberei jelennek meg egy egyszerű-

kis kereskedőnél különböző mesékkel, nem mer senki sem kitérni a párszáz lejes előfizetés elől.

Az elmúlt napokban Margittán járt egy ember, aki mellé beosztották az ottani adóhivatal egyik tisztviselőjét és akik együtt így végigházták az összes kereskedőket, iparosokat, malmosokat és a még meglevő iparvállalatokat.

Teodor S. Zana ur lapja a Garda Financiară részére gyűjtötték előfizetőket. E nélkül az orgánum nélkül valószínűleg nem tud megélni a margittai kiskereskedő és iparos. Létszükséglete, hogy ezt a lapot járassa, olvassa.

Az előfizetés történet, hogy a két

előfizetőgyűjtő előkelő összeköttetésekre hivatkozott úgy a nagyváradai pénzügyigazgatóságnál, mint a fővárosban és a legtöbb helyen olyan erőszakosan léptek fel, hogy nem mertek ellentmondani.

Az előfizetési díjak 300, 500 és 1000 lejes tételekben könnyedén vándoroltak a Garda Financiară megbízottjának a zsebébe. Margittán nem mert egyetlen kereskedő sem ellentmondani, mert ott volt a helybeli adóhivatal egyik tisztviselője is.

Kérdést intéztünk előszörban a megyei prefektushoz, türethetnek tartja-e, hogy a mai nehéz viszonyok mellett presszionáljanak megyei kisiparosokat és kereskedőket adóhivatali segédlettel?

Azután a pénzügyigazgatóság kérdezzük meg, ki az a Teodor S. Zana, akinek kedvéért a margittai adóhivatal embereit mozgósítják és megjelenésükkkel ilyen előfizetésre terrorizálják a kereskedőket?

Mi közük a kiskereskedőknek és iparosoknak a Garda Financiară című laphoz és hogy jönnek adóközvegek ahhoz, akik különben is élet és halál urai vidéken, hogy így fenyegetsenek ki előfizetési díjakat gondokkal küzdő emberekből?

Nemcsak Margittán, hanem több megyei városka is utjába került a Garda Financiară című lapnak és kereskedelmi érdekvéviselők már rengeteg panaszt küldtek be a nagyváradai prefektúrára érdeklődve, hogy kinek érdeke, hogy Teodor S. Zana ur hivatalos hatalommal támogatva préselje ki a vidéki kereskedő és iparos utolsó filléreit...

Többször szövéttük már ezt a képtelenséget és jött is ígéret, hogy megszűntetik ezt a képtelenséget.

Igy szüntetik meg?

200 millió dináros adócsalás a Nasici R. T. belgrádi igazgatóságánál

Belgrád, július 31.

A Nasici R. T. belgrádi igazgatóságánál a hatóságok 200 millió dináros adócsalást fedeztek fel.

Eddig 30 embert tartóztattak le, akik az adócsalásban kompromittálva vannak, közöttük igen sok ismert politikai személyiséget is.

Seguyabb

A BECSI NEMZETISZOCIALISTA LAZADÓK FELETT

kedden itélkezik a statáriális törvényszék. A három személyből álló katonai bírósághoz a kormány egy polgári bírót is delegált.

AZ ÚJ OSZTRÁK KORMÁNY

tagjai hétfőn délelőtt letették az esküt. A kormány állítólag csak ideiglenes jellegű és 14 napon belül az egyes tárcák vezetőit kicseréli. Ma megtartották az első minisztertanácsot, amelynek legfőbb pontja volt Papen kinevezése ügyében dönteni. Határozatot azonban még nem hoztak.

DOLLFUSS GYILKOSA,

Panetta Ottó, végleg beismerte, hogy ő ölte meg a kancellárt, de vallomását oda módosította, hogy azért ölte meg, mert halálosan gyűlölte, amiért az ő parancsára bocsátották el a hadseregből a nemzetiszocialista érzelmű katonákat, közöttük őt is.

A MACEDÓN KOMITÉ HALÁLRA ÍTELTE A BOLGAR KORMÁNYT

Belgrádi jelentés szerint Szófiában valóságos hajtvadászatot rendeztek a macedón komité vezetői ellen, mert a komité állítólag halálra ítélte a Georgiev-kormányt. Igen sok embert letartóztattak, közöttük Dimov volt belügyminisztert is.

MARIA DRESSLER MEGHALT

Maria Dressler világhírű amerikai filmsztár nézőnő vasárnap 61 éves korában meghalt. Maria Dresslernek különösen anyaszerepekben voltak világraszóló sikerei.

ELÉGETTEK A „BOSZORKÁNYT”

Brelo jugoszláviai faluban Jakovlevics Milivoj nevű gazdának kanyaróban megbetegedett a gyermeke. Orvos helyett a falusi javasasszonyt hívták el, aki azt mondta, hogy gyermekét a faluban lakó Lazarovicsné nevű asszony rontotta meg, aki boszorkány és a gyermek nem gyógyul meg addig, amíg a boszorkányt el nem égetik.

Jakovlevics magához csalta Lazarovicsnőt rázárta az ajtót, összekötözte és aztán tüzes vasdarabokkal halálra égette. A gazdát letartóztatták.

SPORT-ÉLET

Az országos atlétikai bajnokságokon

Az eredmények között alig van kimagasló teljesítmény...

Az ok: puha volt a pálya — A stadion felavatása — A király a versenyzők között — Egyetlen országos rekord: a kétkeszes gerelyvetésben — A pontversenyt a KAC nyerte — három atlétával!

Brassó, július 31.

Románia atlétikai bajnokságai lezajlottak. Rekordozókat vártak, de legalább is jó eredményeket és helyeket — kevés kivétellel — az egész vonalon gyenge nívón mozgó teljesítmények voltak.

Olyanok, amelyekkel nem nagyon lehet dicsekedni külföldi viszonylatban. A gyenge eredményeknek talán egyik legfőbb oka — a pálya talaja: A gyönyörű megépítésű új brassói stadion futópályája és az ugróhelyek talaja még puha és nem alkalmas komoly, nagy eredmények elérésére.

Károly király, a romániai sportélet legfőbb támogatójának megjelenése a brassói új stadion felavatási ünnepségén, külön jelentőséget adott az országos atlétikai bajnokságoknak.

Délután fél négy órakor jelent meg az uralkodó a stadionban. Megtekintette a brassói egyesületek sportkiállítását, majd helyet foglalt a diszpályában. A brassói egyesületek vonultak el a király előtt. Színes és megkapó kép volt a sportolók hosszú sora: futballisták és atléták, szökök, teniszezők és tekézők léptek el a diszpályához.

Páru polgármester rövid beszéddel adta át az új stadiont testnevelő hivatásának.

Neagu Boerescu az atlétikai szövetség nevében üdvözölte a királyt...

Az uralkodó ezután lement a pályára és fesztelen közvetlenséggel a versenyzők és versenybírák között nagy érdeklődéssel figyelte a versenyt minden mozzanatát.

A díjakat is személyesen osztotta ki a király.

A két nap — eredményekben:
100 m: 1. Kovács KAC 11.2 mp. 2. Jonescu Astra 11.5 mp. 3. Schmidt 11.6 mp.

200 m: 1. Kovács KAC 24 mp. 2. Ghitescu Graniceri 24.6 mp. 3. Puhala Kinizsi 24.8 mp.
400 m: 1. Iordache Graniceri 54.2 mp. 2. Csallner Olympia 54.9 mp. 3. Puhala 56.8 mp.

800 m: 1. Lapusan Viforul Dacia 2 p. 09.8 mp. 2. Krausz KAC 2 p. 12.7 mp. 3. Necula Viforul Dacia 2 p. 15 mp.

1500 m: 1. Manea Stadiu Roman 4 p. 28 mp. 2. Lapusan Viforul Dacia 4 p. 31.8 mp. 3. Berndörfer 4 p. 39.9 mp.

5000 méter: 1. Manea St. Dacia 17 perc. 2. Comanescu Viforul Dacia 17 p. 14 mp. 3. Fischer Olympia 17 p. 26 mp.

10.000 m: 1. Manea St. Roman 35 p. 20 mp. 2. Comanescu Viforul Dacia 36 p. 52 mp. 3. Stan Legiune Sportiva.

Marathon: 1. Gál IAR 3 óra 08 p. 40 mp. 2. Nemetzky IAR. 3. Szilágyi Viforul Dacia. A bukaresti Zenopol versenyen kívül 3 óra 25 p. 32 mp-t futott.

110 gát: 1. Csegezy Olympia 17.5 mp. 2. Herold 17.8 mp. 3. Virgil Jon Stad. Roman 19.9 mp.

400 m. gát: 1. Puhala Kinizsi 61 mp. 2. Krausz KAC 61.4 mp. 3. Virgil Stadion Roman 62.6 mp.

Magasugrás: 1. Dr. Biró KAC 165 cm. 2. Herold Astra 165 cm. 3. Panajott MSE 160 cm. A szombati versenyt — melyen Birót és Panajottot csak versenyen kívül engedték indulni — megóvták. Az óvásnak helyt adtak és megismételték a számot.

Távolugrás: 1. Jonescu Astra 661 cm. 2. Schmidt Olympia 649 cm. 3. Lupan TAC 632 cm.

Hármasugrás: 1. Gutu Politehnika Temesvár 12.43 m. 2. Panajott MSE 12.39 m. 3. Jonescu Astra 12.12 m.

Rudugrás: 1. Dr. Biró KAC 350 cm. 2. Csegezy Olympia 335 cm. 3. Stinghe Astra 320 cm. Dr. Biró a 375-ös rekordmagasságot alig ütötte.

Súly: 1. Marian Legiune Sportiva 12.17 m. 2. Herold 11.96 m. 3. Havaletz AAC 11.70 m. Diszkoszvetés: 1. Havaletz AAC 44 m. 79 cm. 2. Soare St. Rom. 36.77 m. 3. Herold Astra 36.70 m.

Gerelyvetés: 1. Soos KSE 55.60 m. 2. Csákány Juiul 52.20 m. 3. Slobozeanu St. Rom. 51.63 m.

Soos a kétkeszes gerelyvetésben rekordkísérletet jelentett be, ami sikerült is. Jobb kézzel 55.60 m., bal kézzel 31.51 összesen 87.11 cm-es dobásával megjavította saját 80 m. 19 cm-es országos rekordját. Az egyetlen rekord a bajnokságokon!

Kalapáscdobás: 1. Katona Vulturii Lugos 23 m. 44 cm. Egyedül indult.

4x100 m. stífta: 1. TAC 47.7 mp. 2. Olympia 47.7 mp. Mellszélességgel. A versenyt téves pályafelmérés miatt megóvták, meg is semmisítették, de mégsem futották le.

4x400 m: 1. Graniceri 3 p. 55.5 mp. 2. Olympia 3 p. 55.8 mp. 3. Viforul Dacia 3 p. 58.6 mp. A brassói Kolpingot diszkvalifikálták.

Pontversenyben: 1. KAC 4 első, 2 második hely) 26 pont. 2. Stadiu Romani, Viforul Dacia 17 pont. A KAC három emberrel nyerte a pontversenyt!

Botrányokkal kísérve...

A selejtezők második fordulóján mindenütt az elsők vesztesek — győztek!

Bejutottak: TAC, AMTE, Glória CFR

Kiestek: Romania, Olympia CFR, Prahova — A bukaresti CFR legyőzte a brassói vasutasokat

A Nemzeti Bajnokság selejtezőmérkőzéseinek zömét most vasárnap játszották le. Érdekes véletlen, hogy ahol a második fordulóra került sor, ott mindenütt az első fordulón győztesek maradtak alul. Meglepetés a TAC nagygólarányú győzelme. Az AMTE is kiküzdötte a bennmaradást. A Glória CFR veszített, de jobb gólarányával mégis átjutott a selejtezők akadályán. A favoritnak induló brassói CFR elvesztette első selejtezőjét a bukaresti CFR-el szemben.

Botrányok! Ez az, ami elszomorító. Csunya botrányok kísérték a selejtezőket, de a „barátságos” mérkőzéseken is több helyt visszafasztó jelenetek játszódtak le. Mikor lesz már vége?!...

A kondíció eredménye: a frissebben mozgó bukaresti CFR legyőzte a jobb, de nehezebben mozgó ACFR-t:

CFR Bukarest — ACFR Brassó 2:0 (1:0)

Brassó, július 31.

Az Unirea Tricolor és Ripensia ellen játszó ACFR-t mintha kicserélték volna. Nehezebben mozogtak, semmi sem sikerült nekik. A brassói ACFR határozottan favorit volt, mégis veszített a lelkes, gyors és jobb kondícióban levő bukaresti CFR-rel szemben.

Az ACFR kezd nappal szemben, nyomban támad is, de a csatárok több jó helyzetet mellélövással fejeznek be. A bukarestiek védekeznek, egymásután kornerre mentik a labdákat. A brassói CFR — egyre inkább látszik — jobb! Theimler több nehéz labdát véd és Ujlaky is remek szereléseket végez. A bukaresti vasutasok most feljönnek, hosszú passzokkal dolgoznak és széthúzzák az ACFR védelmét. Ezzel a taktikával fölénybe is kerülnek.

Ströck I-nek jó napja volt, több nehéz labdát véd. A 30. percben Székely döntő helyzetet ront: Székely egyedül áll a kapu előtt és a kapusba rugja a labdát.

A 32. percben Gebrovski szépen szökőtet Medvének, aki tíz méterről védhetetlenül hálóbá vágja a labdát.

A gól után erős iram, de a brassóiak akciót nem kíséri szerencse. Székely ismét fölé lő. Bukaresti fölénytel fejeződik be a mérkőzés.

A második félidőben a brassói vasutasok pontos és szép játékkal nagyon belefekküsznek, de a bukaresti védelemnek mindig van ideje a beleavatkozásra. A 7. percben Hecht külső kapufát rug, majd Berta mellé lő. A 10. percben Berta közeli lövését Theimler remekül védi. A 15. percben Berta elfautolása miatt szabadrugás a 16-osról: Berta rosszul lövi, Mileky ment. Most Attila szökik ki, az ACFR hendszet vét a szabadrugásból korner és veszélyes helyzet kerekedik, amit Márton tisztáz. Medve lassu lövését a kapus fogja. A 21. percben Kuszka és Medve össze-

fejelnek. Medve megsérül.

Az ACFR állandóan cserélgeti csatárait. A CFR veszélyesen kezd támadni és a 36. percben végleg eldől a mérkőzés sorsa:

Attila tisztlára játssza magát, lőhetne, de mégis átadja a labdát Medvének, Márton hibáz, Medvének van ideje leállítani és helyezni: 2:0.

A mérkőzés megcáfolta a „parancsra lefekvésről” elterjedt híreket. A brassói csapat nagyon belefekküdt, de — nem ment a játék. A bukaresti CFR halvesorával nyert. A győztesek közül Wetzer centerhalf, Ujlaky hátvéd és Theimler kapus, a brassóiak közül Ströck I kapus és Geese centerhalf voltak jók. Xifando bíró kevés hibát csinált.

CFR: Theimler — Rosculet, Ujlaky, — Vintila, Wetzer II, Cuedan — Stanescu, Barbu, Gebrovski, Medve, Attila.

ACFR: Ströck I, — Márton, Kuszka — Beke, Geese, Tompa — Székely, Rusu, Ströck III, Hecht, Berta.

Előmérkőzés: CFR kombinált—Astra kombinált 1:1 (1:1). Cristoloveanu, illetve Stefan a góllövők.

Botránytól hangos mérkőzésen

Négy góllal győzött a TAC és bejutott a Nemzeti Bajnokságba

Temesvár, július 31

A TAC hívek csak abban reménykedtek, hogy — kiegyenlítik az 1:3-as gólhátrányt. Nemcsak ez sikerült. Győztek: derekas harc után beküzdötték magukat a Nemzeti Bajnokságba, ahol Temesvárnak három csapata van ezzel!

Az első félidőben változó fölényt játszott. Románia egyenrangú ellentől ebben a játékrészben.

A 24. percben Posszák lövi a vezetőgólt 1:0. A második félidőben egyre jobban kidomborodik a TAC fölénye. A 15. és 16. percben Posszák újabb két góljával már vezet is a gólarányban a TAC 3:0.

A Románia is erősít azonban és négy perc múlva Pov gólla.

ujra egyenlővé teszi a helyzetet 3:1.

A 32. percben csunya botrány tör ki. Korony offszájdgyanus helyzetből újabb gólt lő:

AKIK MÁR BEJUTOTTAK...

1. Vénus, Bukarest.
2. Ripensia, Temesvár
3. Unirea Tricolor, Bukarest.
4. NAC, Nagyvárad
5. Crsana, Nagyvárad.
6. Universitatea, Kolozsvár.
7. Juventus, Bukarest.
8. Knizsi, Temesvár
10. AMTE, Arad.
11. Gloria CFR, Arad
12. Bukaresti CFR, vagy brassói CFR?...

4:1. A nem nagyon erőskező bíró, Hadovici kapitány megadja a gólt. Chendean Romania játékos a bíró felé rohan, úgy látszik, mintha meg akarná ütni. Megfenyegeti. A játékosok is odaugranak.

A Romania levonnul. Nyolc percig szünetel a játék.

A Romania meggondolja a dolgot, visszatér és kemény játékba kezd. Két perc múlva a bíró egy összecsapás után

Felecan II. Romania és Zorkóczy TAC játékosokat leküldi a pályáról és a tiszteletlen hangon tiltakozó Crizat a Romania közepfedezetét is kiállítja.

A TAC a 42. percben még egy gólt lő Korony révén: 5:1.

A TAC bejutott a Nemzeti Bajnokságba, ahonnan a Romania viszont kiesett.

A Romania megóvta a mérkőzést, két indokkal:

1. Korony játékjogát két évre felfüggesztette a TAC, hivatalosan nincs viszsza vonva.

2. Havas még ma is a kolozsvári Hagibbor igazolt játékosa.

Az AMTE közönségének megfélemlítő biztatásaitól kísérve:

AMTE-OLYMPIA CFR
3:0 (2:0)

Arad, július 31

Aradon nagyon kevesen bíztak ebben a mérkőzésben. Reménytelennek könyvelték el a meccset. Akik mégis bíztak azok, legfeljebb harmadik mérkőzésre számítottak. Az AMTE mégis megkísérelte a nehéz feladatot: 2:4-ről nyerni...

Az AMTE győzelme, ami a futballrészt illeti, talán megérdemelt, de nagyon segített a közönség terrorisztikus, megfélemlítő fellépése is.

Huszáros ostrommal két gól előnyt szereztek az első félidő elején.

Az Olympia CFR hiába támadott azután, az AMTE újabb góljá az aradi munkáscsapat részére: a bennmaradást jelentette. Az Olympia CFR bejutása egy gólon elbukott!

A 3. percben Magold, a 6. percben Szinder góljaival 2:0.

A második félidő 12. percében Szinder újabb gólt lő: 3:0.

A mérkőzés után botrányos jelenetek. A közönség egy része bántalmazta az Olympia CFR több játékosát.

AZ OLYMPIA CFR IS ÖVI!

A szatmári csapat az aradi közönség terrorja miatt övi!

Mikor a csapat megjelent és üdvözölte a közönséget olyan pfujozással fogadták, hogy a lelkeleg összetört szatmáriak hat perc alatt két gólt kaptak.

Az Olympia CFR legjobb játékosa Popcsontrepedéssel az aradi kórházban maradt.

Durva játékkal, „minden áron” győzni akarással a plojestiek győztek, de mégsem jutottak be:

Prahova-Gloria CFR
3:2 (2:1)

Plojest, július 31

A második fordulóban Plojesten találkoztak a Gloria CFR és Prahova.

A Prahova — mint beharangozta — minden áron győzni akart.

Kemény, durva játékkal, botrányos hangulatban ez sikerült is.

A Prahova ennek ellenére sem jutott be a Nemzeti Bajnokságba.

A Gloria CFR gólaránya a két mérkőzés után 7:4.

A GLORIA CFR BRASSÓBAN JÁTSZIK KEDDEN

az ACFR csapatával. A mérkőzés negyed hét órakor kezdődik az Olympia pályán.

A Hakoah első romániai veresége - Nagybányán!

Nagybánya, július 31

A bécsi Hakoah Romániában turázó csapata vasárnap első vereségét szenvedte el. A nagybányai Phönix kitűnő játékkal 1:0 (1:0) arányban győzte le Nagy, az első félidő 45. percében rugott góljával. A Hakoah csapatán már a fáradtság látszott.

BOTRÁNY PISKIN

Isa Temesvár—Piski CFR 3:2 (2:1). A második félidő 37. percében a közönség oetódul a pályára, tetteleg bántalmazza a temesvári játékosokat. A csendőrök állítják helyre a játékot. Érdekes, hogy a meccset három bíró vezette le, mert sorra terrorizálta őket a közönség.

NAGYVÁRAD SEM KIVÉTEL?...

NAC—Crisana 2:1 (0:1). Bodola és Rónay, illetve Lakatos a gólszerzők. Mérföld után botrány: Craciun volt a bíró, a Crisana elnökségi tagja, beraiant a pályára és botjával ültetgetni kezdte a bírót. A Crisana játékosok felbuzdulva a „pél-tán”, a NAC-istákra vetették magukat. Épületes dolgok ezek!...

★

MAROSVÁSÁRHELY

Universitatea—Mures 4:2 (3:2).

NAGYSZEBEN

Nagyszeben—Krajova válogatott 3:1 (3:1).

SEPSISZENTGYÖRGY

SMTE—Sparta Medgyes 5:2 (2:1). Szép játék után, fölényes győzelem. A Sparta lövi a vezetőgólt, Sternberg egyenlít és a vezetést is megszerez. Lusztig és Fülöp góljaival 4:1-re vezet a szentgyörgyi csapat, mikor Faleca szépít. Az utolsó gólt Szász szerzi. Bíró: Bedő.

SZATMÁR

Nagyvárad CFR—Szatmári Török 4:4 (3:1).

RESICA

Hertha—RMTE 3:1 (1:1).

NAGYKAROLY

Barkochba—Viktoria 3:0 (1:0).

KONSTANCA

Elpis—A 27 Szófia 5:1 (4:1).

TEMESVÁR

TMTE—Hajduk 8:2 (2:1).

MÁRAMAROSSZIGET

Heggyibor—Sámson 1:1 (0:0).

NAGYSZEBEN

STV—NSE 4:1 (2:1).

BRAILA

Franco Romana—ZsAK Szabadka 2:1 (0:0).

A HUNGARIA CSEHSZLOVAKIÁBAN

UNGVAR

Hungária—SK Russ 3:2 (3:1).

MUNKÁCS

Hungária—Munkácsi SE 6:0 (2:0).

BELGRÁD

Jugoszláv katonai válogatott—FC Szeged 3:0 (2:0). A katonai csapatban hat jugoszláv „nagy” válogatott játszott.

Vesztett az Admira Genovában, de mégis bejutott a Középeurópai Kupa döntőjébe:

Juventus—Admira 2:1 (2:1)

Genova, július 31

Huszonöt ezer néző előtt játszották le Genovában a Középeurópai Kupa elődöntőjének fordulóját. Bécsben az Admira győzött 3:1-re. Szüksége is volt a két gól előnyre, mert Genovában ez volt az eredmény:

Juventus—Admira 2:1 (1:1).

Az Admira tehát 4:3 gólaránnyal bejutott a döntőbe, ahol a Bologna az ellenfele. A döntő időpontját még nem állapították meg.

Atlétika

PÁRIS

Anglia—Franciaország 66 és fél—55 és fél. Meglepetés Anglia biztos győzelme.

Felelősszerkesztő: Kocsis Bél

HÖLGYVILÁGREKORD PRÁGABAN

A vasárnapi atlétikai versenyen a cseh főiskolás hölgyek csapata 3 perc 14.4 mp-cel világrekordot futott az olimpiai stafétában. A 4x100-as stafétában a cseh hölgyatléták válogatottja 51 mp-es ideje új cseh rekord.

Uzsás

Országos rekordok özöne a marosvásárhelyi uszóversenyen

Marosvásárhely, július 31

A Monopol Kupáért rendezett uszóversenyek során valóságos rekord özön volt, bizonyosságot téve az uszók jó formájáról.

Az eredmények:

SENIOR FÉRFI SZÁMOK:

50 gyors: 1. Püllöck Ilsa 29 mp országos rekord! 2. Breviczky Ilsa 33 mp. — 100 m gyors: 1. Berta MSE 1 p 09.8 mp. 2. Püllöck Ilsa 1:10. — 200 gyors: 1. Ziegler Universitatea 2:40 országos rekord! 2. Daróczy MSE 2:42.2 országos ifjúság rekord! 400 gyors: 1. Ziegler U 5:53.4 országos rekord! 2. Daróczy MSE 6:01.9 országos ifjúság rekord! 100 mell: Aranyossy U 1:24.3. 2. Chief MSE 1:32. — 200 mell: Aranyossy U 3:09.6 országos rekord! 2. Gherman TCR 3:10.6. — 3. Kovács MSE 3:13. — 5x100 vegyes: 1. MSE 4:05. — 2. Univ. 4:07. — 4x100 gyors: MSE 4:52.3 országos rekord! 2. Ilsa 4:53.2.

SENIOR NŐISZÁMOK:

100 gyors: 1. Izsák Lili MSE 1:24 országos rekord! 2. Tellmann MSE 1:33.2. — 5x50 vegyes staféta: MSE 2:14.5 — 5x100 vegyes: 1. Ilsa 5:01. — 2. MSE 5:02.

JUNIOR-SZÁMOK

Férfiak: 100 gyors: Püllöck Ilsa 1.09. — 2. Breit Ilsa 1.18.5. — 200 gyors: Kelemen MSE 2:45.2. — 2. Breit 3:32. — 400 gyors: 1. Daróczy MSE 6:10.5. — 2. Bundialek U 6:28. — 200 mell: 1. Anka 5:30. — 2. Oder 5:30. — Nők: 100 gyors: Schmidt Ilsa 1:33.4. — 2. Nagy MSE 1:34. — 200 gyors: Nagy Lili MSE 3:30 országos rekord! 2. Schmidt Ilsa 3:40. — 100 hát: 1. Schmidt 1:59.2. — 2. Rado 1:47.6. — 100 mell: 1. Daróczy MSE 1:42 mp. országos rekord!

Mügrás: 1. Sibianu Ilsa 79.48 pont. 2. Hankó Universitatea 74.44. 3. Török, U. 34.26

Havonként megjelenő DIVATLAPOK

Die Schöne Vinerin, szabásmintával 40 lej
Rekord, magyar- és németnyelvű kiadás szabásmintával 40 lej
Preferences, francia divatlap, szabásmintával 35 Lei
Modes et Travaux, francia divatlap, szabásmintával 40 Lei
Femina, francia divatlap 20 Lei
Párisi Divat, francia divatlap 20 Lei
Pósta megrendelésnél kérjük a pénzt előre beküldeni, 5 lej portókötséggel együtt. Utánvétellel nem szállítjuk fentieket. Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvostályában

Brassó, Kapu-utca 56-58. udvarban.

Fontos szakkönyvek villamos- és gőzgépkezelők részére

Bagossy: Elektromos erőátvitel 90.—
Jesch László: Villamos gépkezelők kézikönyve, 2 kötet 180.—
Jesch László: Váltakozó áramú motorok 90.—
Hinsenkamp, Elemi műszaki mechanika 180.—
Kellner és Pöschl: Elektrotechnika, 3 kötet 285.—
Rohonyi: Általános elektrotechnika elemei 120.—
Jaloviczky: Járólumotorok 120.—
" Gőzturbinák 120.—
" Víziturbínák 120.—
" Gázmotorok 240.—
Sávoly: A gőzmozdony leírása, működése és kezelése 240.—
Naszályi József: A stabil gőzkazánok és gőzgépek gyakorlati tankönyve 150.—
Kapható:

Brassói Lapok Könyvostályában

Hogy ma Palesztinába utazhasson

a kért ovadékkal, vagy e nélkül, a kiszállásnál kért összeggel, vagy e nélkül, legyen az leány, vagy fiatalember, legyen az asszony gyermekkel, vagy családdal. — Érdeklődjének előzőleg a

ZION LLOYD

erdélyrészi központi képviselőténél:

Cluj, Piața Mihai Viteazul 40/I. - Telefon 502.

Legelőnyösebben személyesen, mert csakis így fog tudni utazni. — Levelezésnél bélély mellékelendő

Vízilóban: Ilsa—Universitatea II. 14.0 (8:0). MSE—Universitatea I. 6:3 (4:1). Ilsa—Universitatea I. 6:4. (4:2). MSE—Universitatea II. 21:0 (1:0). MSE—Ilsa 3:1 (1:0). Végeredményben tehát az MSE győzött.

Pontversenyben: 1. MSE 69 pont. 2. Ilsa 40 pont. 3. Univ. 30 pont.

Az amerikai hölgyuszó bajnoki versenyek során 3 számban már döntés is volt. 100 m-es gyorsúszás: 1. Olive Mc Kean 1:11.7 mp.

1 angol mérföld: 1. Lenore Knight 25:10.5 mp.

Mügrás: 1. Katherine Reawls 133.44 pont.

Tenisz

Davis Cup döntő:

Anglia—USA 2:0

Wimbledon, július 31.

A Davis Cup döntő megkezdődött. Az első nap után:

Austin (Anglia)—Shields (USA) 6:4, 6:4, 6:1.

Perry (Ang.)—Wood (USA) 6:1, 4:6, 5:7, 6:0, 6:3.

A petrozsényi tenisz bajnokság egy része befejeződött. Férfi egyes: 1. Hamburger 2. Schmidt. 3. Dr. Bürger és Se gall. — Döntő: 8:6, 9:7, 6:3. — Női egyes: 1. Somogyi. 2. P. Zizovits. Döntő 6:1, 11:9.

Kerékpár

A FRANCIA MAGNE NYERTE

A TOUR DE FRANCET

Végeredményben a legjobb időt futotta az összesítésben a 4342 km. távon.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetést díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Hoffher heréfejtők raktáron. Legelőnyösebben beszerezhetőek. Rosenbaum Pál, Reghin. 19646

Fűrészgári berendezéseket, iparvasuti sineket, gőzmozdonyt, félstabil gőzgépeket keres. „Mercur” cég, Hatég. 18553

Egy MAV. 1070 mm-es golyóscsapágyas 1929 évi

cséplőgép

Fordson traktorral és szerelvényekkel rendkívül olcsó árban sürgősen eladó. Megtekinthető. Dombi János unánál Alungeni, jud Treiscaune. Közelebbi felvilágosítást ad a tulajdonos:

Industria-Economia Kereskedelmi és Ipari Rt. Timișoara, Strada Brătianu 3.

Sepsiszentgyörgyön keresetlik szoba, könyhás ház megvételre. Ajánlatokat pontos leírással és ár megjelöléssel „Nyugdíjas” jellegű alatt a brassói kiadóba. 13709

Állást nyer

Fiatál cukrászsegéd, ki az „áthúzó” posztón önállóan dolgozik, felvétetik Stepper cukrász, Turda. 13647

Abszolút megbízható, önálló szappanfőző, parfümört, vegyész-mérnököt keresünk. Pontos és részletes leírásokat tartalmazó ajánlatokat „Megbízható” jellegű Rudolf Mosse Bukarest, Brătianu 22. továbbít. 1776

Elsőrendű szabász uriszabóshoz ajánlkozik szerény fizetéssel. Kovács, Oradea, Str. St. O. Josif 65. 13716
A Frizeria Comercială, Ploiești, Calea Romana 40. Keres fodrásznőt, ki manikűrözni is tud. Jó fizetés. Állandó állás. 13712

Állást keres

Leépített erdélyi tisztviselő, intelligens, teljesen egyedülálló zsidó urinó ezután kéri nemesszívű embertársait, hogy jutassák valamilyen elhelyezkedéshez. Évtizedes irodai praxissal, perfekt német nyelvtudással rendelkezik, irodai munkára vagy bármilyen bizalmi állásra kiválóan alkalmas, de szívesen elmenne jobb családdhoz gyermek mellé, nevelőnőnek, anyahelyettesnek vagy társalkodónőnek, a fővárosba vagy vidékre bárhová. Szíves megkereséseket „Szerényigényű urinó” jellegű a bukaresti kiadóba kér. 13714

Egy önálló kis- és nagymunkás órásságát keresek azonnalra. Ignácz Sándor, Brád.

Kereskedelmi végzett, 12 évig erdő- és fűrészműveknél dolgozott, szerény igényekkel elhelyezkedne. Ajánlatokat „Szorgalmas I.” jellegű a brassói kiadóba kér. 13665

Vegyes

Nagyothallás és fülzuga el len kérjenek prospektust Németi Móról, Oradea, Aurel Vlaicu 53. 13002

A HAZICUKRASZAT KEZIKÖNYVE, Krbeke kitiind munkája alapján a leggyeszebb és a legkülönlegesebb tésztákat mindenki házilag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára félvászon kötésben 40 lej.

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Zsombolyától Gyergyóig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetesként közli.

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.T. Braşov.